

Rapport

Konstbranschen i siffror 2023

**Konstnärernas
Riksorganisation.**

Förord.

Konstbranschen i siffror ges ut vartannat år. För två år sedan var det mitt under coronapandemin som vi presenterade rapporten och det var osäkert vad som skulle hända framöver. Nu när vi rapporterar branschrapporten för 2023 så är pandemin förbi och vi ser effekten av den och vad som kan anas framöver. Några oväntade effekter var att antalet gallerier och konsthandlare tillfälligt ökade, samt att import, export och andrahandsförsäljning av konst ökat sedan dess.

När det gäller inköp av offentlig konst kan man dock se en minskning. Även om det finns en viss eftersläpning av inrapporterade inköp av beställd konst så signalerar Boverket om inbromsning av bostadsbyggandet under 2023 och 2024.

Under hösten 2023 gjorde Konstnärernas Riksorganisation i samarbete med Konsthantverkscentrum en kartläggning av i Sverige etablerade konsthantverkarens export. Konsthantverkscentrum gör en satsning på internationalisering och Konstnärernas Riksorganisation uppdaterade sin guide **Konst på Export**.

Konstnärernas Riksorganisation vill rikta ett särskilt tack till de som bidragit i arbetet med statistiskt underlag för **Konstbranschen i siffror 2023**: Åsa Forslund, operativt ansvarig för licens & fördelning på Bildupphovsrätt och Greta Burman, förbundschef för Riksförbundet Sveriges Konstföreningar. Tack även till Svenska Galleriförbundet, Konsthantverkscentrum och Svenska Konstnärsförbundet för fortsatt samverkan i arbetet med branschrapporten.

Slutligen ett extra varmt tack till Maria Adenfelt (senior konsult SWECO) som skrivit rapporten och till Geska Brečević som gjort layouten.

Eva Månsson
Verksamhetschef
Konstnärernas Riksorganisation

Rapport

Konstnärernas Riksorganisation.

Rapporten är framtagen av SWECO på uppdrag av
Konstnärernas Riksorganisation
Ansvarig utgivare: Eva Månsson
Författare: Maria Adenfelt, managementkonsult
Grafisk form: Geska Brecevic
Februari 2024
www.kro.se

Bild från utställningen Resonans/Konsthantverkscentrum, Southern Sweden Design Days 2023, verk av Ulrika Swärd, Frida Lundén Mörck, Anja Fredell, mfl. Foto: Daniel Engvall. © Respektive konstnär/ Bildupphovsrätt (2023).

Innehåll

Förord	3
Inledning	6
Den svenska konstbranschen	7
Konstmarknaden	7
Konsthandlare och gallerier	8
Upphovsrättsliga intäkter baserade på försäljning	10
Konstföreningar som förmedlare av konst	12
Offentliga inköp av konst	13
Export och import av konst	16
Fördjupning: Konsthantverk på export	25
Inledning	25
Bakgrundsinformation	25
Konsthantverkarens tillväxtvilja	25
Konsthantverkarens säljkanaler	28
Konsthantverkare och export	29
Intäkter från export	31
Hinder och behov av stöd för export	32
Slutord	35
Hur har vi mätt?	36
Källförteckning	38
Bilaga 1 – Om konstbranschens aktörer	39

Inledning

Konstbranschen i siffror 2023 beskriver tendenser och nuläge för försäljningen i konstbranschen utifrån aktuell statistik.

Syftet med **Konstbranschen i siffror 2023** är att beskriva tendenser och nuläge för försäljningen av konst i valda delar av konstbranschen. Det sker utifrån en metodik som utvecklades för Konstbranschen i siffror 2017. För insamlingen av uppgifter kring aktuell försäljning av konst har förhållningssättet varit pragmatiskt, den statistik som används är den som har varit möjlig att samla in. I många fall begränsas analysen av statistiken på sekretessmässiga grunder eller på grund av att statistiken inte samlas in på regelbunden basis.

För att beskriva tendenser och nuläge för försäljning i konstbranschen har tillgänglig statistik tagits fram från olika källor.

De områden rapporten täcker är:

- Gallerier och konsthandlare
- Auktionsförsäljning av konst
- Konstföreningars konstinköp
- Offentliga inköp av konst
- Konst på export och import

I denna branschrappport görs även en fördjupning av konsthantverkarens engagemang i export. Detta görs genom att presentera resultaten från en enkätundersökning som 435 konsthantverkare har svarat på. 29% av dessa konsthantverkare hade exporterat, vilket motsvarar 125 konsthantverkare.

För en mer utförlig beskrivning av hur statistiken har samlats in, se kapitlet ”Hur har vi mätt”.

Den svenska konstbranschen

Konstmarknaden

Denna rapport har tre centrala utgångspunkter. För det första, vikten av att möjliggöra uppföljning och jämförelser över tid genom att utgå från tillgänglig statistik och använda redan tillämpade metoder. För det andra, att konstbranschen är en del av ett större ekonomiskt system där pris och ekonomiskt värde inte alltid är samma sak. Detta är viktigt att ha med sig både utifrån ett kulturpolitiskt och ett näringspolitiskt perspektiv. För det tredje, att utgå från en väl definierad och avgränsad bild av konstmarknaden.

Konstmarknaden delas in i förstahands- och andrahandsmarknader. Förstahandsmarknaden är den marknad där ett konstverk introduceras för en publik och säljs för första gången. Många gånger sker detta via förmedlare på mässor eller genom gallerier. På senare år har det blivit vanligare att auktionsverk agerar på förstahandsmarknaden, även om det fortfarande är ovanligt i Sverige.

Att föra ut nya konstnärer och berätta om dem för omvärlden kräver stora resurser och intensiva marknadsföringsaktiviteter. Andrahandsmarknaden utgörs av konstverk som har sålts tidigare. Det är på denna marknad som auktionsverk främst agerar, så även konsthandlare som handlar med samtida konst. Detta är en mer förutsägbar marknad eftersom det till skillnad från förstahandsmarknaden finns information om tidigare försäljningspriser.

Konstbranschen består av olika aktörer och det är centralt att förstå hur dessa är sammanlänkade med varandra. Enligt definitionen och avgränsningarna i denna rapport delas aktörerna upp i tre huvudsakliga grupper. Den första gruppen är de som skapar konst, det vill säga konstnärerna. Den andra gruppen är de som förmedlar konst genom försäljning på förstahands- och andrahandsmarknaden. Den tredje gruppen är köpare, såsom offentliga aktörer, museer och konstföreningar, som köper in konst (se figur 1).

I Konstbranschen i siffror 2023 presenteras främst statistik från grupperna förmedlare och köpare.

Figur 1. Modell över konstbranschens marknadsplatser.

Konsthandlare och gallerier

Både konsthandlare och gallerier bygger sin verksamhet på att sälja konst, samtidigt skiljer sig verksamheterna åt i några centrala avseenden. En gallerist representerar traditionellt sett konstnärer och säljer deras verk på förstahandsmarknaden. En konsthandlare däremot verkar på andrahandsmarknaden. Konsthandlaren kan visserligen vara inriktad på några särskilda konstnärskap eller delar av konstmarknaden, men har inte samma nära samarbete med konstnärer som en gallerist har. Att en gallerist representerar en konstnär innebär att de har som huvuduppgift att sammanföra en konstnär med en köpare av dennes verk. Galleriet presenterar utställningar av de konstnärer som det representerar och möjliggör för konstnärer att ställa ut på mässor, nationellt såväl som internationellt. Att hitta köpare till konstnärers verk innefattar ett gediget och långsiktigt marknadsföringsarbete, vilket kräver ett stort kontaktnät av potentiella köpare.

I **figur 2** presenteras nettoomsättning för konsthandlare och gallerier mellan år 2010 och år 2021¹, omräknat till fasta priser. Under perioden har nettoomsättningen i fasta priser legat i ett intervall mellan 833 och 1 447 miljoner kronor. Den stora ökningen av omsättningen år 2015 kan förklaras av att det skedde minst en försäljning med exceptionellt högt slutpris, enligt uppgif-

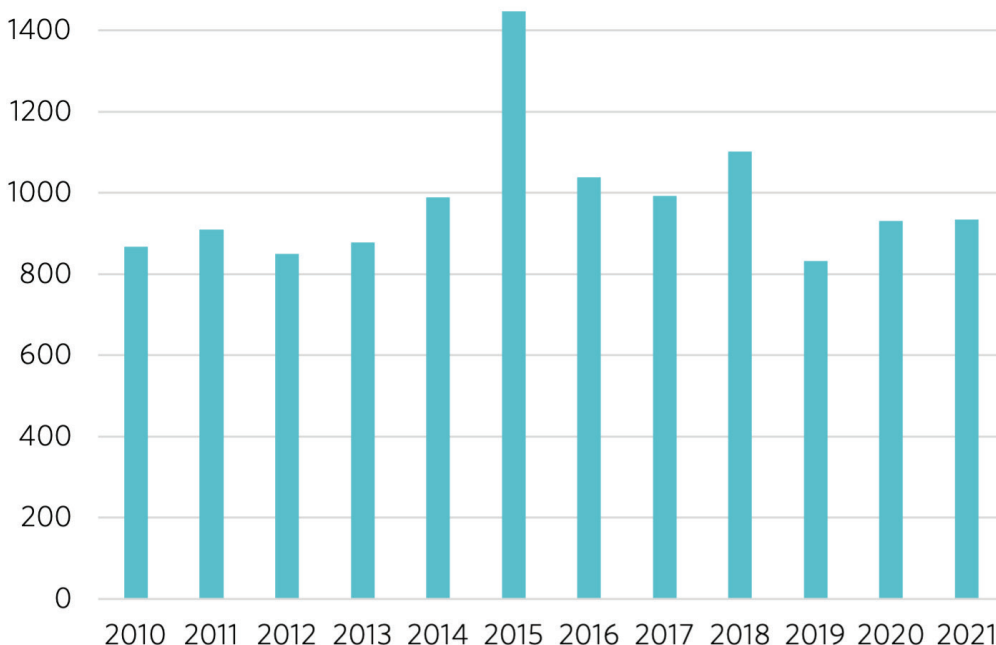
ter från en av Sveriges ledande konsthandlares årsredovisning. Under år 2019 noterades den lägsta nettoomsättningen, 833 miljoner kronor. Nettoomsättning för åren 2020 och 2021 låg relativt jämnt på 931 miljoner kronor respektive 935 miljoner kronor.

I **figur 3** presenteras antal konsthandlare och gallerier år 2010 till 2023. Antalet konsthandlare och gallerier har successivt minskat sedan år 2011. Nedgången bröts tillfälligt under coronapandemin 2020, då antalet konsthandlare och gallerier ökade från 752 år 2019 till 771 år 2020. Under åren 2021 till 2023 har dock antalet konsthandlare och gallerier minskat igen och år 2023 fanns det 740 konsthandlare och gallerier i Sverige.

I **figur 4** presenteras antal konsthandlare och gallerier uppdelat efter storlek i antal anställda. Som konstaterades ovan har antalet konsthandlare och gallerier minskat sedan år 2011. Om vi ser till konsthandlare och gallerier uppdelat efter storlek i antal anställda har företag med 0 anställda även successivt minskat sedan år 2011.

¹ Statistik för 2022 kommer att finnas tillgänglig från SCB i maj 2024.

Figur 2. Nettoomsättning för gallerier och konsthandlare, i mnkr, fasta priser. Källa: SCB.

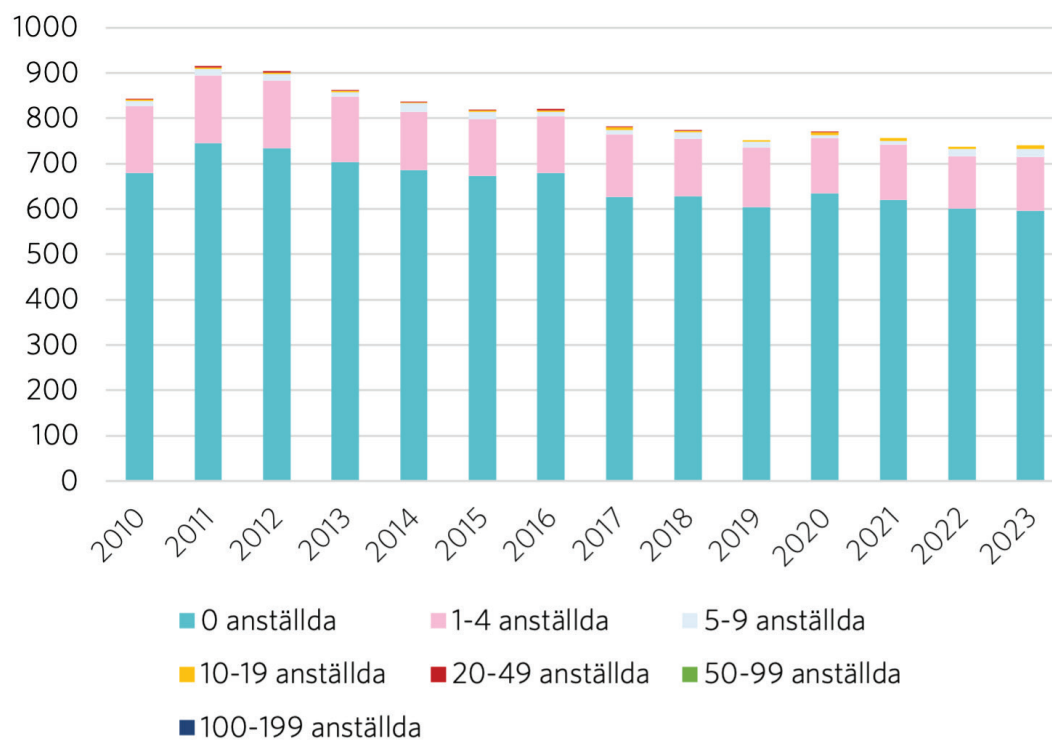

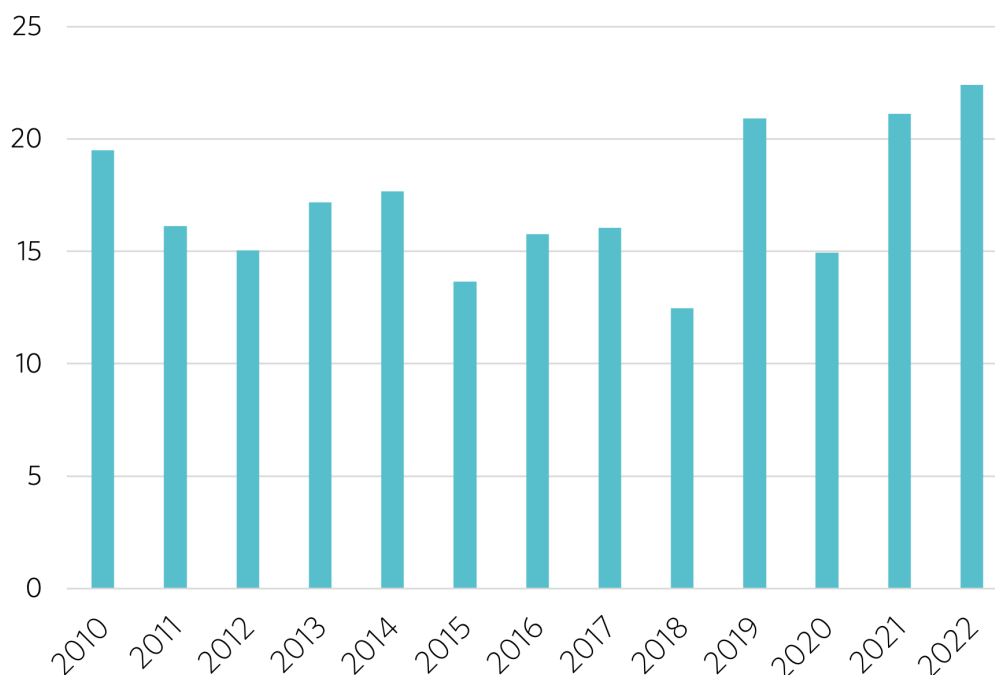
Figur 3. Antal konsthandlare och gallerier 2010 till 2023. Källa: SCB.

Figur 4. Antal konsthandlare och gallerier, uppdelat efter storlek i antal anställda, för år 2010 till 2023. Källa: SCB.

Figur 5. Inkassering av följerätt i mnkr, fasta priser. Källa: Bildupphovsrätts årsredovisningar.

År 2023 fanns det 596 företag med 0 anställda, vilket motsvarar 80% av antalet konsthandlare och gallerier. Om vi ser till de 20% som har anställda har konsthandlare och gallerier med 1-4 anställda minskat i antal sedan 2019. Antalet konsthandlare och gallerier med 5-9 anställda har ökat sedan 2020 och framåt, vilket kan indikera att företag har gått samman.

Upphovsrättsliga intäkter baserade på försäljning

När konsthandlare säljer vidare ett konstverk har upphovspersonen eller dennes arvingar rätt till en liten del av försäljningspriset, i dagsläget cirka 5% upp till ett visst pris, så kallad följerätt. Följerätten är en del av upphovsrätten och gäller under konstnärens livstid och därefter i ytterligare 70 år. Tanken med följerätten är att även konstnärerna får ta del av den eventuella värdeökning konsterna får ta del av efter att verket såldes för första gången.²

Bildupphovsrätt är den organisation som inkasserar följerätt. I **figur 5** redovisas inkassering av följerätt under åren 2010 till 2022. Av **figur 5** framgår att inkassering av följerätt har ökat under 2019, 2021 och 2022. Inkasseringen av följerätt har ökat sedan 2019 dock med en nedgång år 2020.

En stor del av andrahandsförsäljningar sker på auktionsmarknaden. Statistik om dessa försäljningar bygger på uppgifter för det klubbade priset³ för respektive kontraktvärde för konstverk som är berättigade till så kallad följerätt. År 2022 var försäljningen cirka 429 miljoner kronor, år 2021, 505 miljoner kronor och år 2020, 378 miljoner kronor (se **figur 6a**).

Skillnaden mellan figurerna 5 och 6a är att inkassering av följerätt (**figur 5**) presenterar när beloppet betalats in medan följerättsbaserat hammarslagspris⁴ (**figur 6a**) baseras på tillfället när försäljningen ägde rum. Det innebär därför en viss eftersläpning i statistiken mellan de båda.

Som framgår av **figur 6b** var antalet försäljningar vid auktionshusen 18 024 år 2020 jämfört med 22 170 år 2021. År 2022 har 20 389 försäljningar inrapporterats. Ser man till perioden 2014-2020 har antalet inrapporterade försäljningar successivt

² <https://bildupphovsratt.se/kategorier-faq/foljeratt>.

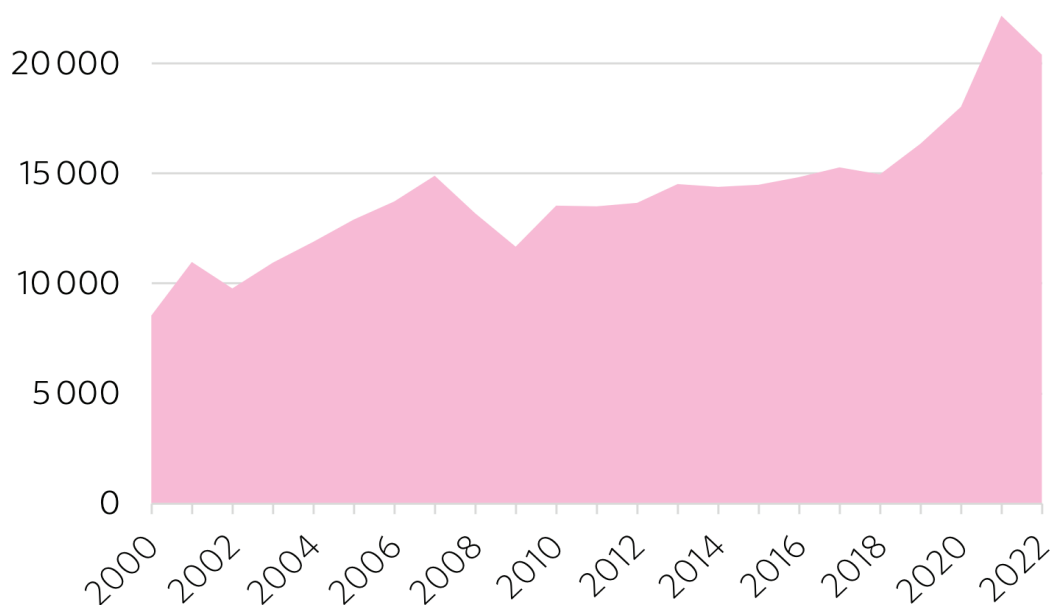
³ Försäljningspriset.

⁴ Hammarslagspris avser försäljningspriset före auktionsfirmans provision.

Figur 6a: Följerättbaserat hammarslagspris i mnkr, i fasta priser. Källa: Bildupphovsrätt.

Figur 6b: Antal försäljningar på auktionshusen mellan åren 2010 och 2022. Källa: Bildupphovsrätt.

ökat, särskilt från 2018 och framåt. En förklaring kan vara att en ny lag trädde i kraft den 1 juli 2018 som ändrade bestämmelserna om redovisningskyldighet så att Bildupphovsrätt fått bättre möjligheter att kontrollera vilka ersättningsgrundande försäljningar som har skett. En annan möjlig förklaring är att många auktionshus började sälja konst via digitala plattformar under pandemin.

Konstföreningar som förmedlare av konst

Konstföreningar har som huvudsyfte att främja konstbildning. Målsättningen är att öka människors kunskap om konst och konstliv. Genom konstlotterier samt spridning och visning av konst är strävan att öka förståelsen för nya konstnärliga uttrycksformer, ett vidgat konstbegrepp och mångkulturella dimensioner.

Det finns tre olika typer av konstföreningar: Allmänna konstföreningar, konstföreningar på arbetsplatser samt konstnärsdrivna konstföreningar. Den första allmänna konstföreningen i Sverige startade 1832, och följdes snabbt av fler. Under 1940-talet bildades många arbetsplatskonstföreningar och 1973 bildades riksförbundet Sveriges Konstföreningar. De konstnärsdrivna konstföreningarna introducerades 2016 och består av konstnärer som tillsammans driver

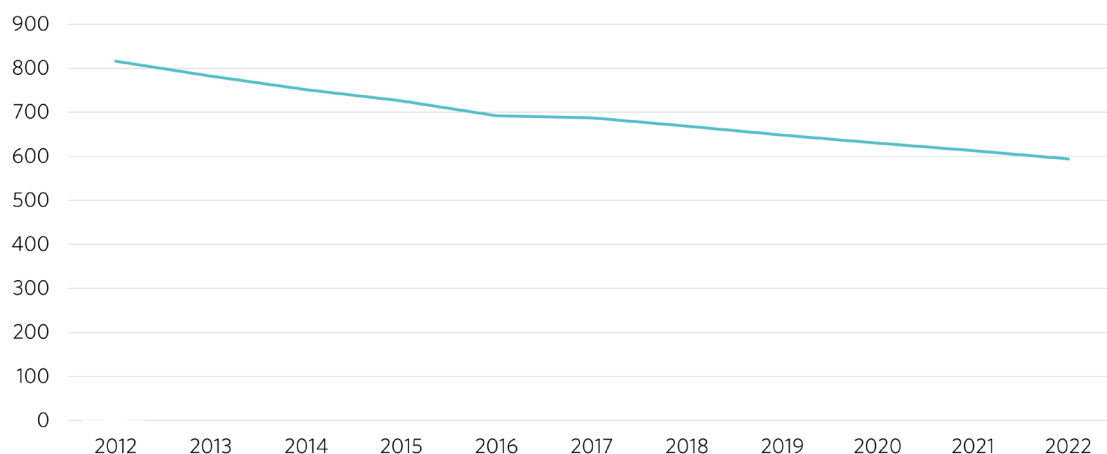
en ideell förening. Antalet konstföreningar ökade till och med år 1991. År 1973 fanns 119 konstföreningar, 1991 var siffran 1 911 stycken. Därefter har antalet successivt minskat.

I **figur 7** framgår att det år 2022 fanns 594 konstföreningar, en minskning från år 2021 med 18 stycken.⁵ Av de 594 konstföreningarna var 320 allmänna konstföreningar och 274 var konstföreningar på arbetsplatser. Om man ser till antalet konstföreningar under de senaste fem åren har de minskat med mellan 17 och 20 stycken årligen. Det är konstföreningar på arbetsplatser som står för minskningen. Oavsett antal har konstföreningar en fortsatt viktig roll för att främja konstbildning.

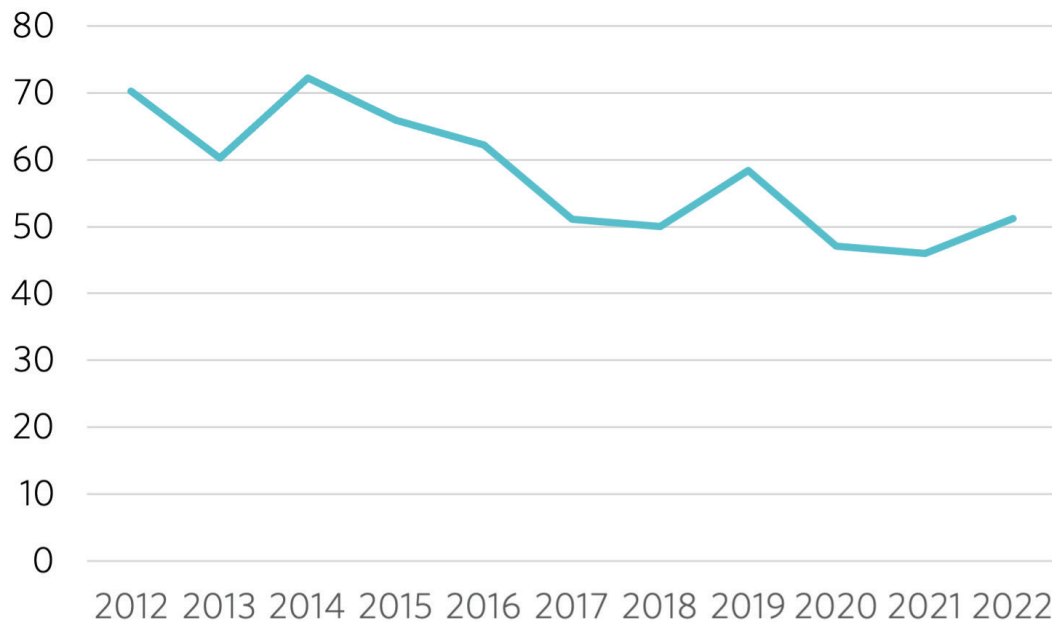
Även om antalet konstföreningar fortsätter att minska så ökade deras inköp av konst under år 2019, från 50 miljoner kronor år 2018 till 58,2 miljoner kronor år 2019 vilket framkommer i **figur 8**. Under 2020 och 2021 minskade inköpen av konst för att sedan öka under 2022. Den då rådande pandemin kan anses ligga bakom de minskade volymerna av försäljning under år 2020–2021. Under 2022 ökade konstföreningarnas inköp av konst till 51,2 miljoner kronor (omräknat i fasta priser). Allmänna konstföreningar stod för 66%

⁵ För mer information om utvecklingen i antal konstföreningar, se tidigare branschrapporter från åren 2017, 2019 och 2021.

Figur 7. Utvecklingen av antalet konstföreningar som är medlemmar i Riksförbundet Sveriges konstföreningar, år 2012–2022. Källa: Sveriges konstföreningar

Figur 8. Anslutna konstföreningars inrapporterade egna konstinköp, fasta priser (mnkr), 2012-2022. Källa: Sveriges konstföreningar.

medan arbetsplatsföreningar stod för 34% av inköpen. Åren innan år 2021 och år 2020 stod allmänna konstföreningar för 60% av inköpen medan arbetsplatsföreningar stod för 40%. Möjliga förklaringar till ökningen av konstföreningars konstinköp kan vara att pandemin var över och att Sveriges konstföreningar hade inlett ett samarbete med en digital plattform⁶ för försäljning av konst.

Offentliga inköp av konst

Den offentliga sektorn – såsom kommuner, regioner och myndigheter – står för en stor del av konstinköpen i Sverige. Konst utgör ett viktigt inslag i det offentliga rummet. De offentliga inköpen av konst är uppdelad i lös konst och i beställd konst.

Med lös konst avses ett färdigt verk som konstnären sålt direkt eller via galleri. Beställningsverk görs av konstnären på uppdrag av beställare. Verket finns alltså inte i beställningsögonblicket utan skapas utifrån de villkor konstnären och beställaren kommit överens om.

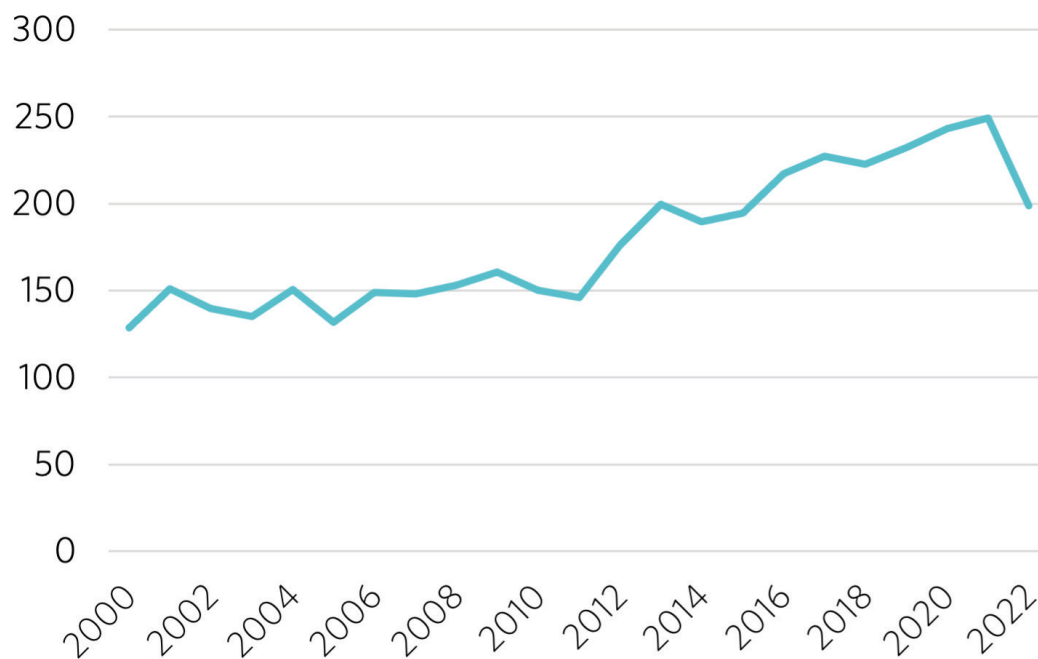
Statistiken som presenteras i denna rapport bygger på konstnärernas rapportering till Bildupphovsrätt i samband med individuell visningsersättning (IV). Om vi ser till utvecklingen av offentliga inköp av lös och beställd konst under åren 2000 till 2021 (figur 9) är trenden tydlig; att inköpen har ökat under tidsperioden.

Offentliga inköp av beställd och lös konst uppgick år 2021 till 230 miljoner kronor. 73 miljoner kronor var inköp av lös konst medan 157 miljoner kronor var beställd konst. Om vi ser till år 2022, uppgick de offentliga inköpen av konst till 198,7 miljoner kronor.

Minskningen mellan åren kan bero på att det ofta är eftersläpning i inrapporteringen från konstnärerna. År 2023 hade konstnärerna inrapporterat 154 miljoner kronor i offentliga inköp av konst. År 2021 kan även reflektera att det gjordes ett antal covid-satsningar på inköp av offentlig konst.

⁶ Digitala plattformar för försäljning av konst erbjuder ofta flera konstnärer och olika former av konst. Förmedlingsprovisionen för att förmedla konst varierar mellan digitala plattformar.

Figur 9. Offentliga inköp av lös konst och beställd konst, 2000–2022, (mnkr) i fasta priser. Belopp är de av konstnärerna inrapporterade. Källa: Bildupphovsrätt.

Figur 10. Offentliga inköp av konst 2000–2023, fördelat på lös konst och beställd konst. Källa: Bildupphovsrätt.

Om man ser till fördelningen mellan lös konst och beställd konst i **figur 10** dominerar beställd konst under tidsperioden 2000 till 2023. Viktigt att uppmärksamma är att fördelningen under åren 2022 och 2023 kan komma att ändras då inrapporteringen från konstnärerna inte är komplett. Om vi ser till medelvärdena för offentliga inköp fördelat på lös konst respektive beställd konst under perioden 2000–2022 ligger det på 27,6% respektive 72,4%.

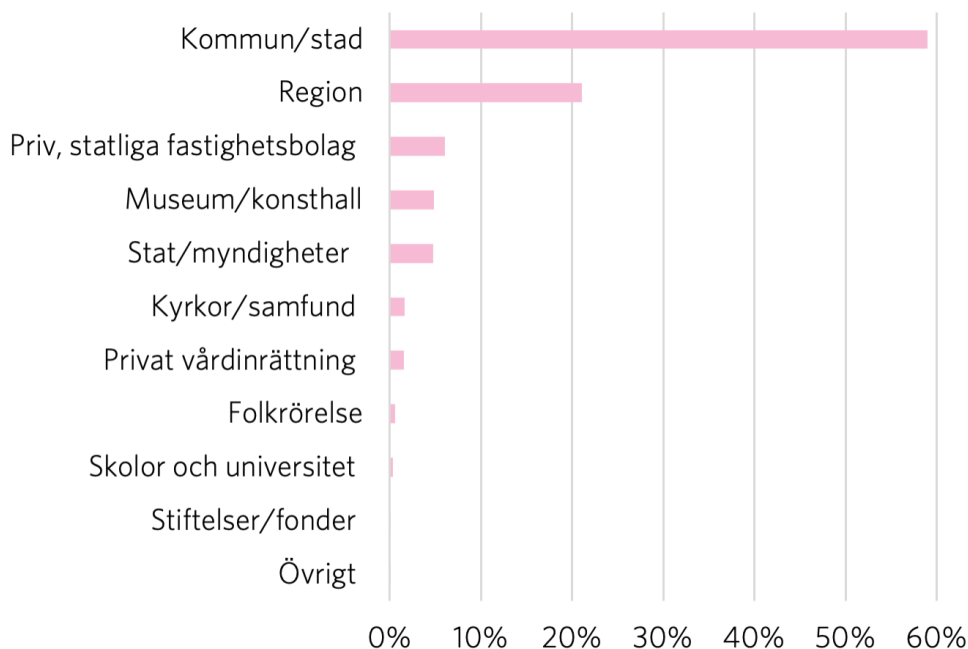
Liksom i tidigare branschrapporter framkommer att kommuner står för den största andelen inköp av såväl lös konst som beställd konst under perioden oktober 2022–september 2023 (se **figur 11**).

Om man jämför med samma period 2020–2021 framkommer att kommuner och regioner även då var de största inköparna av konst (se **tabell 1**). Det

som skiljer de två tidsperioderna åt är att myndigheter/stat har minskat sin andel av offentliga inköp, från 9,8% till 4,76%. För de övriga kategorierna av köpare är skillnaderna mellan de två tidsperioderna drygt en procent.

Figur 12 presenterar kommuners inköp av lös och beställd konst grupperat per län och i förhållande till länets befolkningsandel av Sveriges befolkning. Som förväntat står kommunerna i Stockholms län för den största andelen konstinköp, 30%. Därefter kommer kommunerna i Västra Götaland, Uppsala och Skåne. Även i Konstbranschen i siffror 2021 stod dessa fyra län för en hög andel av konstinköpen. Om vi ser till enskilda kommuner gjorde Stockholms stad inköp av konst till ett värde av 21,4 miljoner kronor, Uppsala kommun för 11,2 miljoner kronor, Göteborgs stad för 10,8 miljoner kronor och Huddinge kommun

Figur 11. Offentliga inköp av lös konst och beställd konst, fördelning mellan köpare, oktober 2022–september 2023. Källa: Bildupphovsrätt.

för 10,8 miljoner kronor. Samtliga uppgifter är i löpande priser.

Om vi ser till konstinköp i förhållande till befolkningsandel har Stockholms län och Uppsala län en hög andel konstinköp i förhållande till befolkningsandel. Västmanland och Södermanland utmärker sig också för en hög andel konstinköp i förhållande till befolkningsandel. Det omvända mönstret, låg andel konstinköp i förhållande till befolkningsandel har Västra Götaland och Skåne.

Figur 13 presenterar regionernas inköp av konst i relation till regionens befolkningsandel av den totala befolkningen. Region Västra Götaland står för den största andelen av konstinköp, tätt följd av Region Stockholm och Region Örebro. Dessa

regioner stod även i förra branschrapporten från 2021 för hög andel av konstinköp.

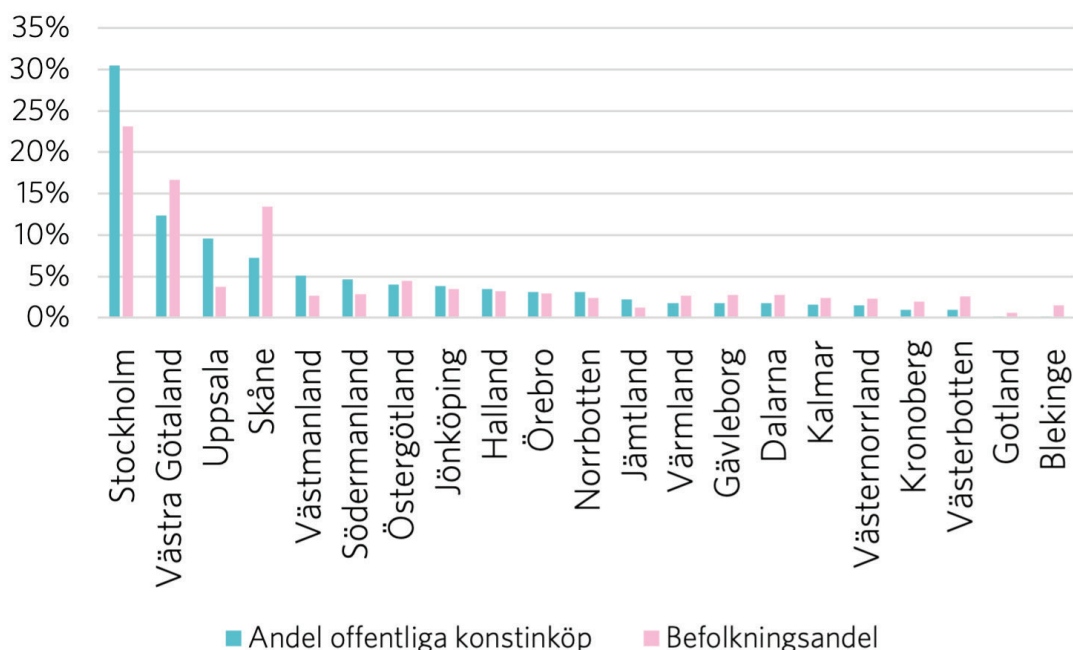
Om vi ser till förhållandet mellan befolkningsandel och andel offentliga konstinköp står Västra Götaland för en betydande andel konstinköp i förhållande till befolkningsandel, så även Region Örebro och Region Dalarna. I Region Stockholm och Region Skåne ser vi det omvända mönstret.

Export och import av konst

Hur har exporten och importen av konst utvecklats de senaste åren? I detta avsnitt beskriver vi export och import av konst på generell nivå.

I kapitlet ”Fördjupning: Konsthantverk på export”

Figur 12. Kommuners inköp av lös konst och beställd konst, grupperat på län. Oktober 2022-september 2023. Sorterat efter andel av kommuners totala inköp. Källa: Bildupphovsrätt.

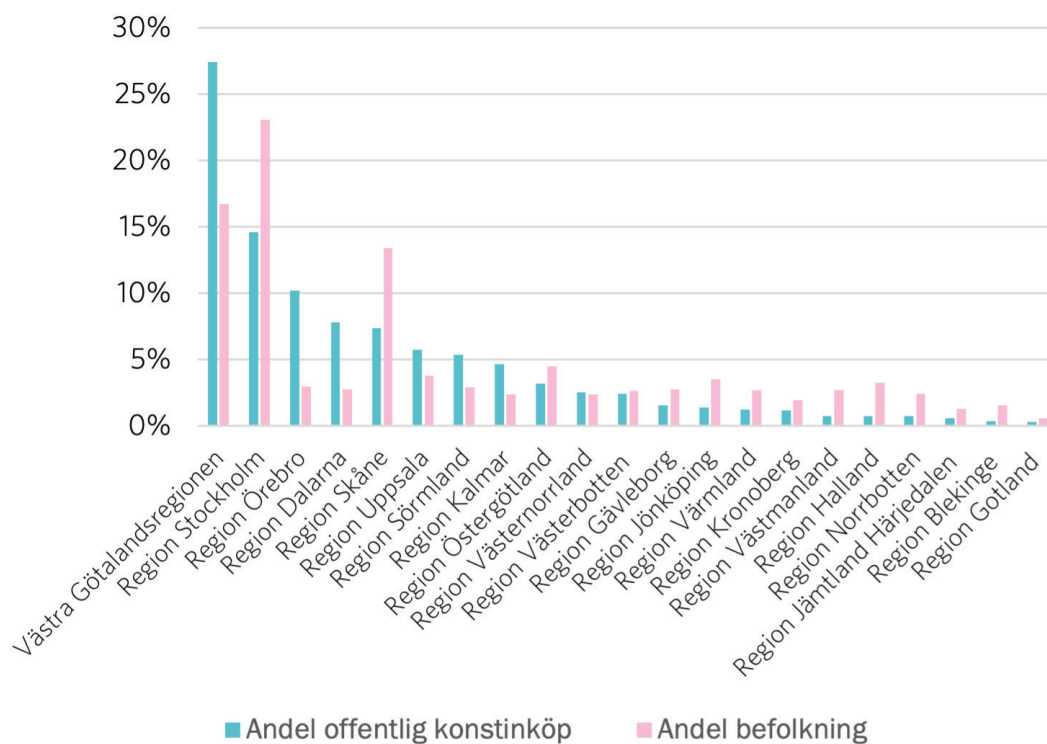

Tabell 1. Offentliga inköp av lös konst och beställd konst, fördelning mellan köpare. Jämförelse mellan oktober 2022-september 2023 och oktober 2020-september 2021. Källa: Bildupphovsrätt.

Kategori av köpare	Okt 2022-sept 2023	Okt 2020-sept 2021
Kommun	59%	60%
Region	21,1%	19,4%
Fastighetsbolag	6,1%	4,8%
Museum/konsthall	4,9%	3,5%
Stat/myndigheter	4,8%	9,8%
Kyrkor/samfund	1,6%	1,3%
Vårdinrättning	1,5%	0,1%
Folkrörelse	0,6%	0,4%
Skolor/universitet	0,4%	0,5%
Stiftelser/fonder	0,1%	0,2%
Övrigt	0,04%	0,1%

Figur 13. Regioners inköp av lös konst och beställd konst. Oktober 2022-september 2023. Sorterat efter andel av regioners totala inköp. Källa: Bildupphovsrätt.

presenteras resultaten från en enkätundersökning som fokuserar på konsthantverkarens export.

Export av konst mäts enligt det sammanlagda värdet av fyra kategorier inom den så kallade kombinerade nomenklaturen.⁶ Det rör sig om målningar och teckningar utförda helt för hand, kollage och liknande prydnadstavlor, konstgrafiska originalblad och originalskulpturer⁷ som passerar den svenska gränsen efter att de har sålts till en köpare i utlandet.

Som framgår av **figur 14** har exporten av konst legat relativt stabilt under åren 2017 till och med 2020 för att sedan öka under åren 2021 till 432 miljoner kronor och 2022 till 563,1 miljoner kronor i fasta priser. Vad som ligger bakom ökningen år 2021 och år 2022 kan vi bara spekulera i men en bidragande faktor kan vara den försvagade kronan vilket har gynnat svensk export generellt. Inrapporterad export till och med oktober 2023 är 367 miljoner kronor i fasta priser.

Sveriges import av konst mäts, precis som ekspor-

ten, i denna rapport genom värdet av målningar och teckningar utförda helt för hand, kollage och liknande prydnadstavlor, konstgrafiska originalblad och originalskulpturer som passerar den svenska gränsen efter att de köpts in av en köpare i Sverige. Utifrån statistik från SCB presenteras i **figur 15** import av konst de senaste 22 åren.

⁶ KN-nomenklaturen (Combined Nomenclature, CN) används av samtliga EU-länder i deras utrikeshandelsstatistik för varor och även i EU:s gemensamma tulltaxa.

⁷ År 2022 ändrade den kombinerade nomenklaturen till 10 kategorier, se kapitel Hur har vi mätt

Figur 14. Export av konst, tkr i fasta priser. År 2000 till 2022. Källa SCB.

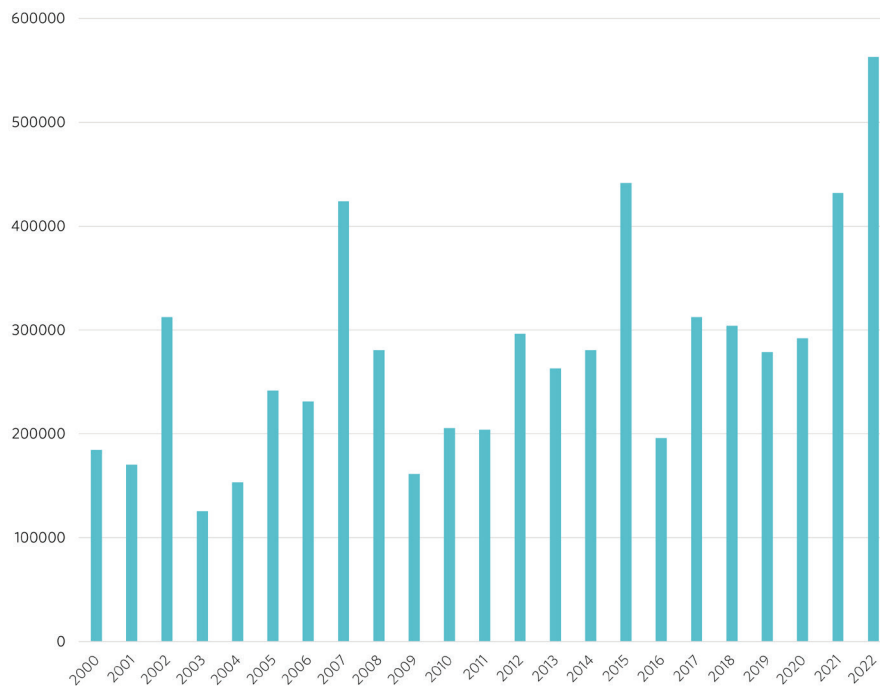
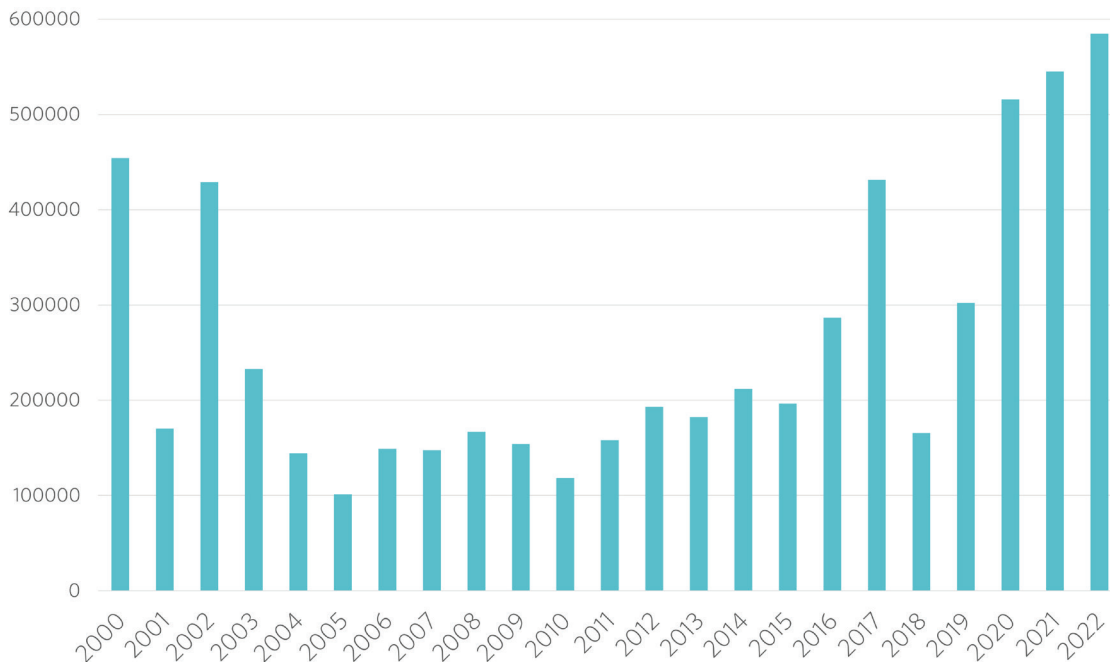

Bild från utställningen "Forest Deleted, Förlåt Forever" av Studio Murkla på Konsthantverkscentrum 2023. Foto: Sebastian Waldenby.

Figur 15. Import av konst, tkr i fasta priser, år 2000 till 2022. Källa: SCB.

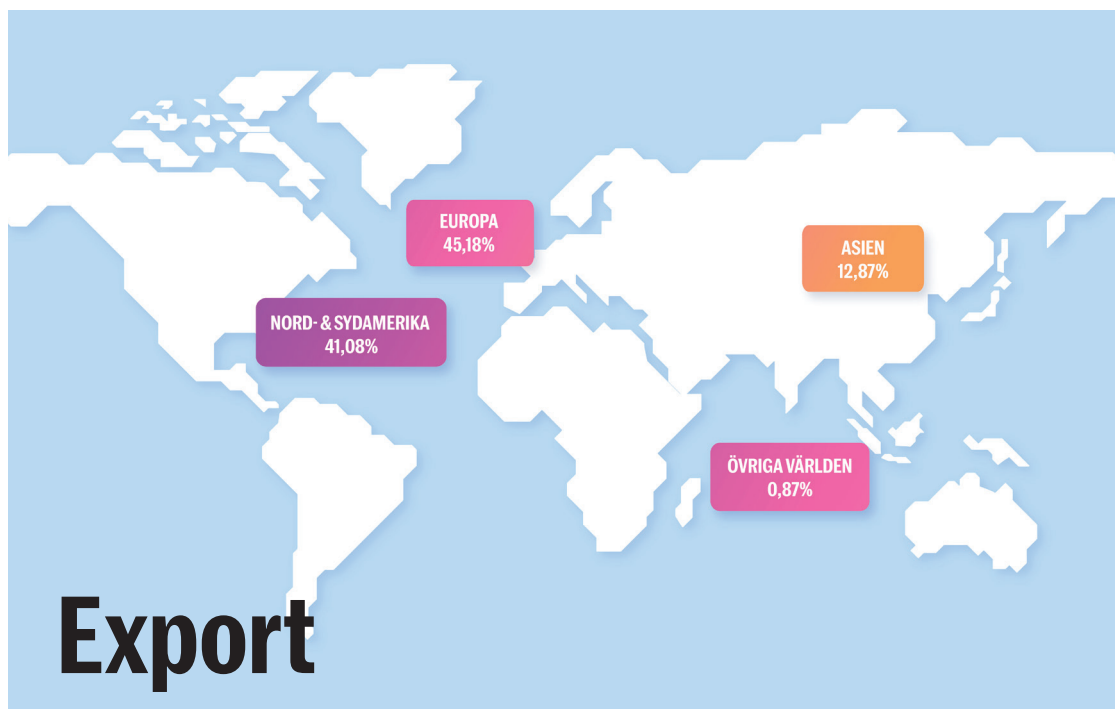
Hur export av konst fördelar sig till olika världsdelar under åren 2018 till 2022 framgår av **figur 16**. För att få ett bättre och jämnare underlag som indikerar de världsdelar till vilka Sverige exporterar konst, togs statistik fram för åren 2018–2022.

Europa är den världsdel till vilken störst andel export av konst gick, tätt följt av Nord- och Sydamerika, där USA står för en betydande del av försäljningen. Till Asien gick endast drygt 13% av exporten. Om vi jämför med den statistik som presenterades i branschrapporten 2019 ser vi att andelen för Europa är relativt oförändrad. Nord- och Sydamerika har minskat till 41,08% jämfört med 45,9% år 2019 och Asien har ökat från 8,2% i branschrapporten 2019 till 12,87% i denna branschrapport.

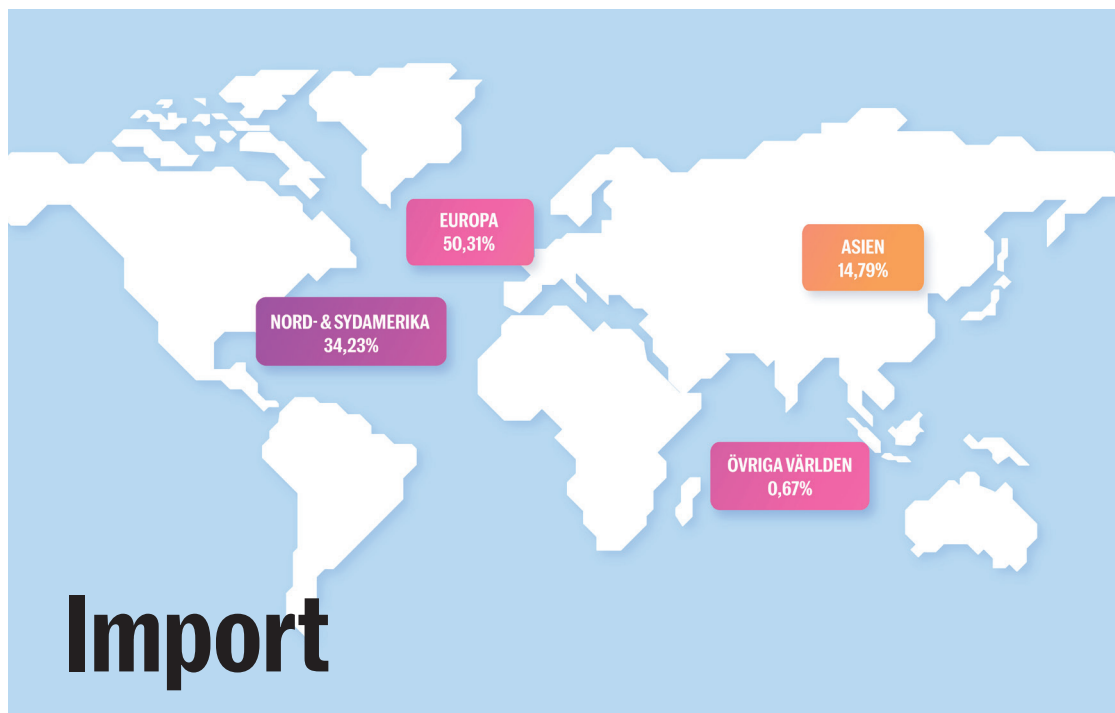
Hur import av konst fördelar sig mellan olika världsdelar under åren 2018 till 2022 framgår av **figur 17**. Även här står Europa för den största andelen med 50%, följt av Nord- och Sydamerika 34% och därefter Asien.

Om vi jämför med resultaten i branschrapporten från 2019 kan vi konstatera att import av konst från Europa har ökat, från dryga 30% under perioden 2014–2018 till 50% under perioden 2018–2022. För Nord- och Sydamerika har importen minskat från dryga 60% för perioden 2014–2018 till 34% under perioden 2018–2022. Jämförelsen mellan de två tidsperioderna visar att importen från Asien har ökat, från en andel på 9% till 15%. Om vi ser till vilka länder som exporten av konst gick till framgår att USA är den största handels-

Figur 16. Export av konst fördelat på världsdelar, 2018 till 2022. Källa: SCB.

Figur 17. Import av konst fördelat på världsdelar, 2018–2022. Källa: SCB.

partnern med närmare 30% av den totala exporten av konst. Storbritannien inklusive Nordirland stod för dryga 10% av exporten, likaså Norge. Till Schweiz gick 8,7% av exporten.

I tidigare rapporter har fokus främst varit att se till de länder i Europa som Sverige exporterar mest till, vilket i branschrapporten 2021 var Schweiz, Norge och Storbritannien inklusive Nordirland.¹⁰ Tre av dessa länder tar fortfarande emot en stor del av Sveriges export. Storbritannien inklusive Nordirland är den största mottagaren.

Om vi ser till vilka länder Sverige har importerat konst från, är det även här USA som står för den största andelen med 32%, följt av Storbritannien inklusive Nordirland på dryga 15% och därefter Schweiz på 12,1%.

I tidigare rapporter har fokus främst varit att se till de länder i Europa som Sverige importerar från, vilket i branschrapporten 2021 var Schweiz, Österrike och Norge.¹¹ Schweiz är fortsatt ett land Sverige köper in mycket konst från men det importeras mer från Storbritannien inklusive Nordirland.

¹⁰ Konstbranschen i siffror 2021, sid 23.

¹¹ Konstbranschen i siffror 2021, sid 24.

Tabell 2. De tio länder dit den största andelen av svensk export av konst har gått under åren 2018-2022. Källa SCB.

	Land	Total export 2018-2022 (mnkr)	Årligt medelvärde (mnkr)	Andel av total export av konst
1	USA	686,8	137,36	29,8%
2	Storbritannien inkl Nordirland	249,7	49,9	10,8%
3	Norge	240,6	48,1	10,4%
4	Schweiz	199,7	39,9	8,7%
5	Hongkong	92	18,4	4%
6	Kina	37	7,4	1,6%
7	Sydkorea	28,3	5,66	1,2%
8	Tyskland	25,6	5,12	1,1%
9	Danmark	17	3,4	0,7%
10	Japan	15,3	3,06	0,7%

Tabell 3. De tio länder varifrån den svenska konstimporten har varit störst under åren 2018–2022.

	Land	Total export 2018-2022 (mnkr)	Årligt medelvärde (mnkr)	Andel av total export av konst
1	USA	630,6	126,1	32%
2	Storbritannien inkl Nordirland	298	59,6	15,1%
3	Schweiz	239	47,8	12,1%
4	Israel	195	39	9,9%
5	Belgien	113,5	22,7	5,8%
6	Norge	83,4	16,7	4,2%
7	Österrike	75,6	15,1	3,8%
8	Danmark	47	9,4	2,4%
9	Tyskland	39,3	7,9	2%
10	Kina	32	6,4	1,6%

Sofia Björkman "Landskap" 2021. Foto: Urban Jörén. © Sofia Björkman / Bildupphovsrätt (2023).

Fördjupning: Konsthantverk på export

Inledning

Statistik kring export och import av varor i denna rapport bygger på SCB:s statistik över utrikes-handel med varor. Statistiken är bearbetad efter den så kallade kombinerade nomenklaturen där konstverk kan hänvisas till specifika varugrupper. Konsthantverk har, till skillnad från konst, ingen egen huvudavdelning. Så om konsthantverks-objektet inte är ett unikt objekt som kan tänkas passa in under till exempel originalskulpturer (oavsett material) klassificeras verket utifrån det material objektet är tillverkat av. Detta innebär att exporten av just konsthantverk blir ”osynlig” och försvinner in i andra kategorier.

För att få en ökad synlighet av konsthantverkarens export genomfördes i november 2023 en enkätundersökning om konsthantverkarens export och aktivitet på internationella marknader. Enkäten skickades ut till 1125 konsthantverkare, som är medlemmar i Konsthantverkscentrum och Konstnärernas Riksorganisation, och av dessa inkom 435 svar, en svarsfrekvens på 39%.¹² I följande avsnitt presenteras resultaten från undersökningen.

Bakgrundsinformation

De 435 respondenterna har varit verksamma som konsthantverkare mellan 1 och 83 år med ett medelvärde på 25 år. Det är en stor spridning i svaren på frågan hur länge konsthantverkaren har varit verksam. Majoriteten av respondenterna ligger dock i intervallet 1–30 år. I **figur 18** visas fördelningen bland respondenterna. En annan bakgrundsfråga som konsthantver-

karna fick svara på var i vilken organisationsform som de bedrev sin verksamhet. Den vanligaste organisationsformen var enskild firma (83,4% av respondenterna), följt av aktiebolag (9,2% av respondenterna), se **figur 19**.

Enskild firma är en företagsform där en privatperson som ensam ägare driver och ansvarar för företaget. Det finns ingen klar gräns mellan den enskilda näringsidkaren och verksamheten. En enskild firma är ingen juridisk person. Det innebär att den enskilda näringsidkaren personligen ansvarar för företagets alla förpliktelser, exempelvis skulder och ingångna avtal.

Ett aktiebolag är ett företag där delägarna, alltså aktieägarna, normalt sett inte har ett personligt ansvar för företagets skulder. För att starta ett aktiebolag krävs en kapitalinsats om minst 25 000 kronor.¹³

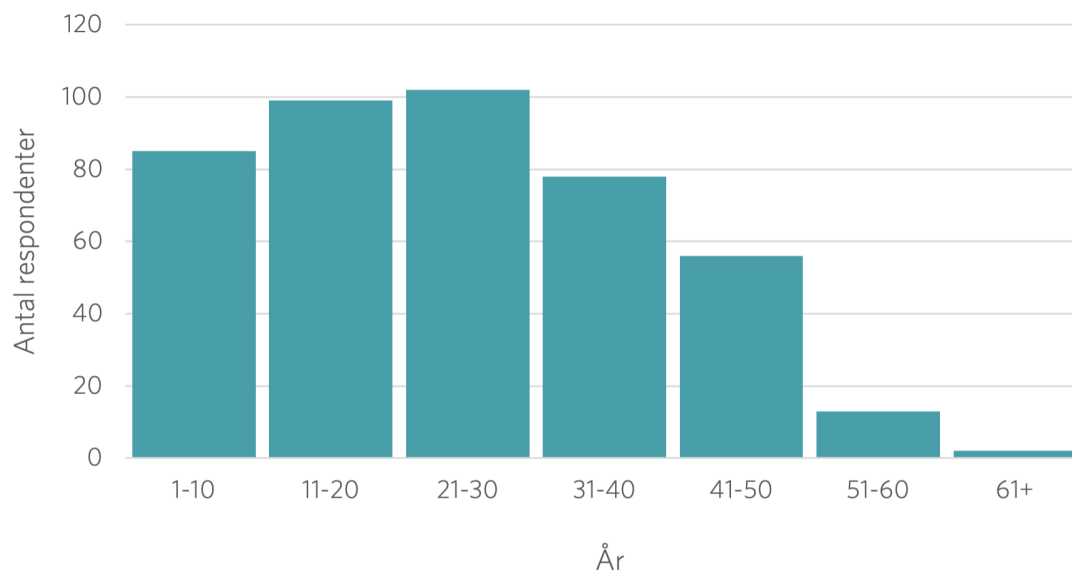
Konsthantverkarens tillväxtvilja

Konsthantverkarna fick frågan om hur de trodde att deras verksamhet skulle utvecklas på tre års sikt utifrån ett antal faktorer. Frågan är hämtad från Tillväxtverkets undersökning ”Företagens villkor och verklighet”, vilken genomförs vart tredje år. Genom att bygga på etablerade undersökningar ger det oss möjlighet att jämföra med resultat från andra sektorer.

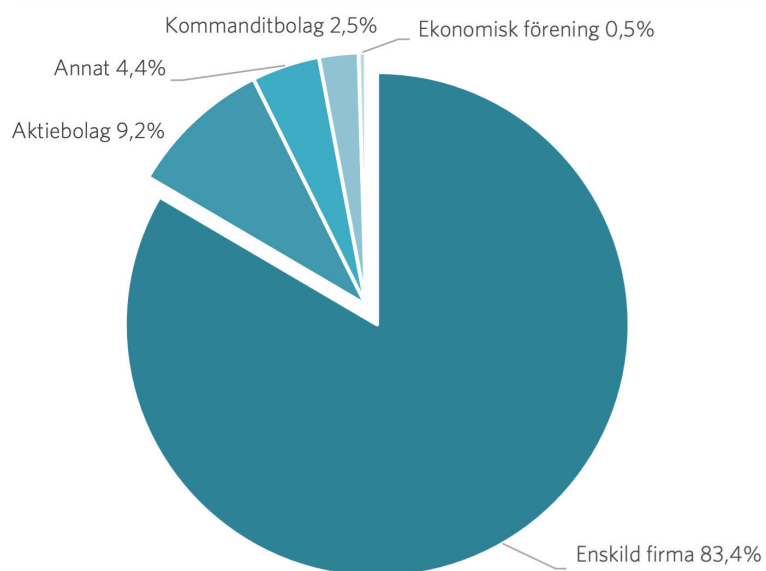
¹² För mer information om enkätundersökningen se kapitel Hur har vi mätt.

¹³ verksamt.se

Figur 18. Antal år verksamma som konsthantverkare (n=435).

Figur 19. Organisationsform som konstverkare bedriver sin verksamhet i (n=435).

Den första faktorn är hur antal anställda kommer att utvecklas på tre års sikt där majoriteten av respondenterna (92,8%) svarade oförändrat. Detta innebär att konsthantverkare inte trodde att deras verksamheter skulle växa i termer av antal anställda.

Den andra faktorn är verksamhetens utveckling på tre års sikt gällande omsättning. På denna fråga svarade 44% av respondenterna att omsättningen skulle förbli oförändrad och drygt 39% av respondenterna svarade att omsättningen skulle öka på tre års sikt.

Om vi jämför med resultaten från ”Företagens villkor och verklighet” från år 2023, där andel företag som vill växa genom ökad omsättning och anställda per bransch presenteras, framkommer att konsthantverkarens tillväxtvilja är i paritet med branscherna information & kommunikation och kultur & nöje. Det är även viktigt att lyfta fram att viljan att växa beror på företagets storlek där större företag har större vilja att växa.¹⁰

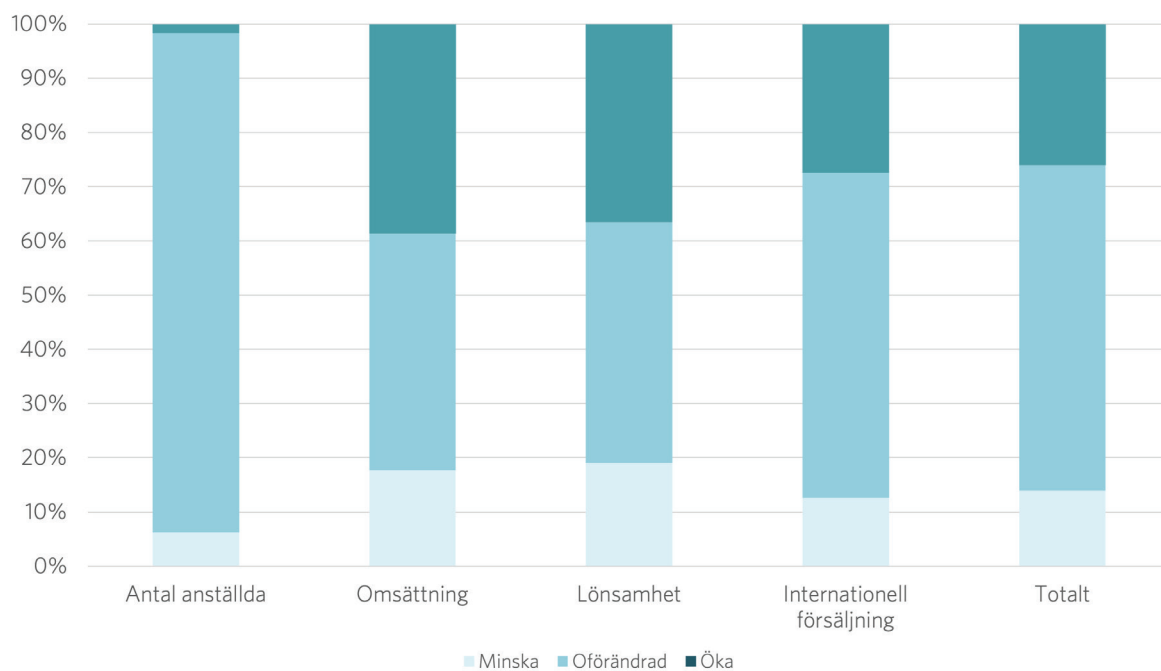
Den tredje faktorn är konsthantverkarnas verksamhet och utveckling gällande lönsamhet ur ett treårsperspektiv. På denna fråga svarade konsthantverkarna snarlikt på frågan om omsättning, vilket beror på att de två faktorerna är relaterade.

Intressant att notera är att viljan att växa överensstämmer med en undersökning som presenterades i en rapport från Tillväxtverket som fokuserar på kulturella och kreativa näringar.¹¹ Den rapporten bygger på cirka 1 000 respondenter till skillnad från denna undersökning med 435 respondenter. Viljan att växa, mätt i omsättning och lönsamhet, har likheter. Konsthantverkare är dock, jämfört med Tillväxtverkets rapport från år 2019, mer försiktiga gällande viljan att växa mätt i antal anställda.

¹⁰ Företagens villkor och verklighet (2023), sid 11-12.

¹¹ <https://tillvaxtverket.se/download/18.6855bfcf184896002f-fafb/1668765783947/Rapport0275Geplatsp%C3%A5scen.pdf>

Figur 20. Andel av konsthantverkare som vill växa genom anställda, omsättning, lönsamhet eller internationell försäljning (n=435).

För de kulturella och kreativa näringarna, som presenteras i Tillväxtverkets rapport från år 2019, är den högre jämfört med den undersökning som presenteras i denna rapport.

Den fjärde faktorn är hur konsthantverkarnas internationella försäljning ska utvecklas de kommande tre åren. 60% av respondenterna tror att deras internationella försäljning kommer att vara oförändrad under de kommande tre åren. 26% av respondenterna tror att deras internationella försäljning kommer att öka, medan 14% tror att deras internationella försäljning kommer att minska de kommande tre åren.

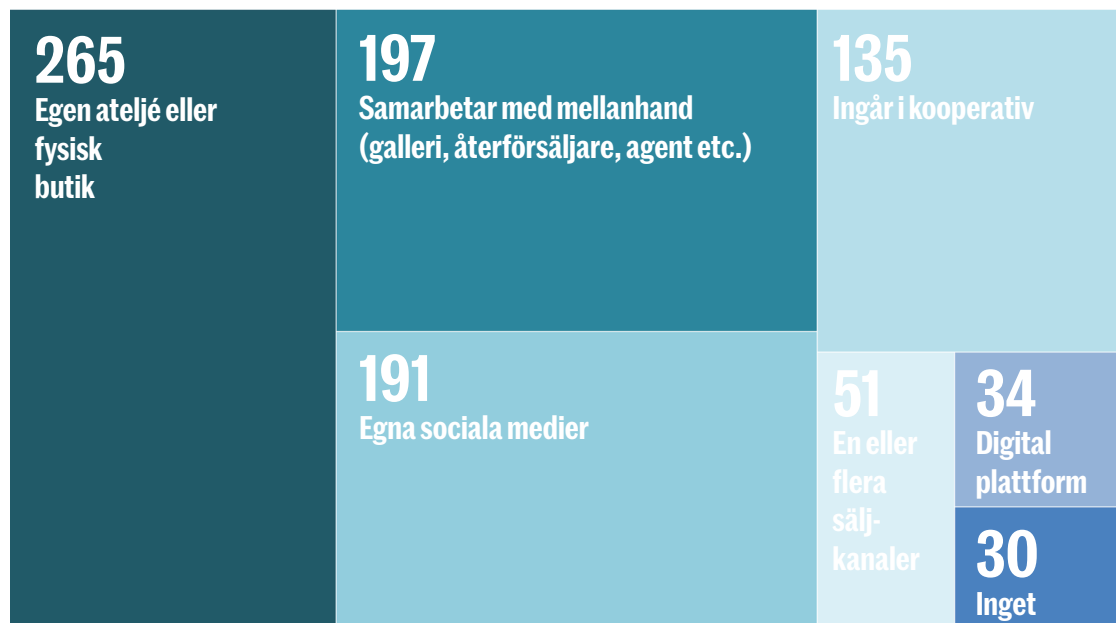
I **figur 20** summeras respondenternas svar gällande hur de tror att deras verksamheter ska utvecklas de kommande tre åren.

Konsthantverkares säljkanaler

Konsthantverkarna tillfrågades vilka kanaler eller samarbetspartners som de jobbar med för försäljning. De hade möjligheten att ange flera alternativ. Som framgår i **figur 21** är egen ateljé eller fysisk butik det vanligaste, därefter samarbete med mellanhand, tätt följt av sociala medier.

Respondenterna gavs möjlighet att ge fritextsvar med exempel på olika säljkanaler eller samarbetspartners som de jobbar med för försäljning. Ett vanligt förekommande fritextsvar var utställningar av olika slag såsom open call-utställningar och tillfälliga utställningar. Andra mindre förekommande fritextsvar var utlysningar och direkt försäljning till restauranger.

Figur 21. Konsthantverkarnas olika säljkanaler (n=435).

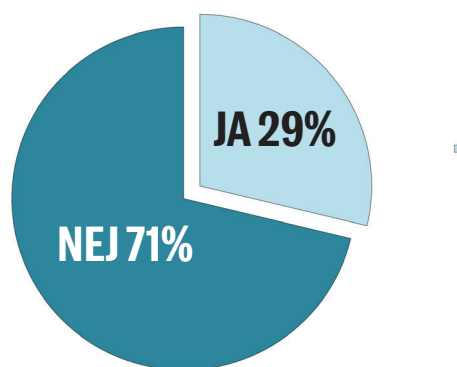
Konsthantverkare och export

Fokus för enkätundersökningen var konsthantverkarens engagemang och erfarenhet av export. På frågan om konsthantverkarens företag har haft någon export under åren 2022 till 2023, svarade 29% av respondenterna, det vill säga 125 konsthantverkare, att de hade haft export. 71% av respondenterna hade inte haft någon export under åren 2022 till 2023, se **figur 22**.

En följdfråga till de konsthantverkare som har haft export under åren 2022 och 2023 var i vilka sammanhang som konsthantverkaren hade exporterat. Av de 125 konsthantverkarna hade 73 varit involverade i försäljning, 38 hade haft internationella engagemang för utställningar/biennaler utan säljsyfte och 30 hade varit på mässa/marknad/utställning med syfte att sälja. Endast några få, 7 konsthantverkare, hade haft internationella gestaltningsuppdrag, se **figur 23**.

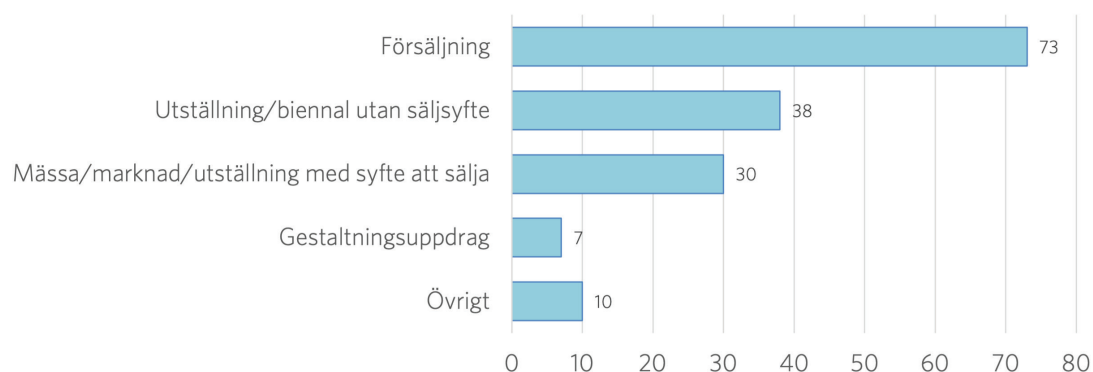
Några respondenter svarade Övrigt och beskrev i fritext vad de hade exporterat, exempelvis:

- Beställd text om en konsthantverkarens arbete
- Direkt beställning av en specifik matta till en butik
- Beställningsarbete till restauranger
- Beställning från privata kunder
- Inköp av företag

Figur 22. Konsthantverkare som har haft export under åren 2022-2023 (n=435).

Figur 23. Konsthantverkarnas sammanhang för export (n=92).

I en ytterligare följdfråga ombads konsthandverkarna ange vilka specifika sammanhang som öppnat upp för internationalisering eller export. Andelen konsthandverkare av de som exporterar som har valt att svara på denna fråga är cirka 50%. Anledningarna till detta kan vara att fritextsvar tar längre tid att svara på och det är vanligt förekommande i enkätundersökningar att många respondenter inte svarar på denna typ av frågor.

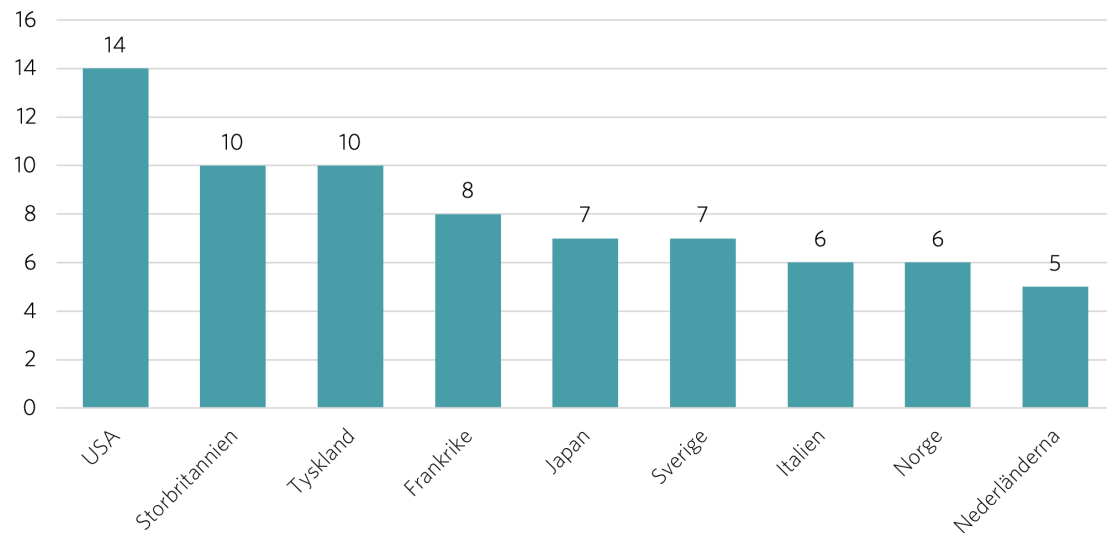
Om vi ser på de fritextsvar som uppgavs ser vi en bredd i länder och så även typer av specifika events. I **figur 24** presenteras de nio länder som omnämns mest. Som framgår är USA det vanligaste landet där konsthandverkare har deltagit på en utställning eller mäsas, följt av Storbritannien, Tyskland och Frankrike. Ett antal respondenter uppger Sverige och exempel på internationella mässor där konsthandverkarna har sålt till internationella kunder. Enstaka respondenter nämnde även Albanien, Australien, Kanada, Taiwan, Sydkorea och Ukraina.

Utöver att länder nämndes i fritextsvaren gav även respondenterna exempel på utställningar och mässor i de nämnda länderna. De vanligast förekommande var:

- Charlie Cummings Gallery, Florida, USA
- Collect, London, Storbritannien,
- Galerie NeC, Paris, Frankrike
- Grassmesse, Leipzig, Tyskland
- Homo Faber Event, Venedig, Italien
- LOEWE Craft prize
- Milan Design Week, Italy
- Toteme, Aspen, USA

Det var två mässor som nämndes flera gånger och på flera orter av respondenterna: Design Week och Affordable Art Fair. De städer som omnämns var Amsterdam, Venedig och Miami.

Figur 24. Länder för konsthandverkarnas export (n=92).

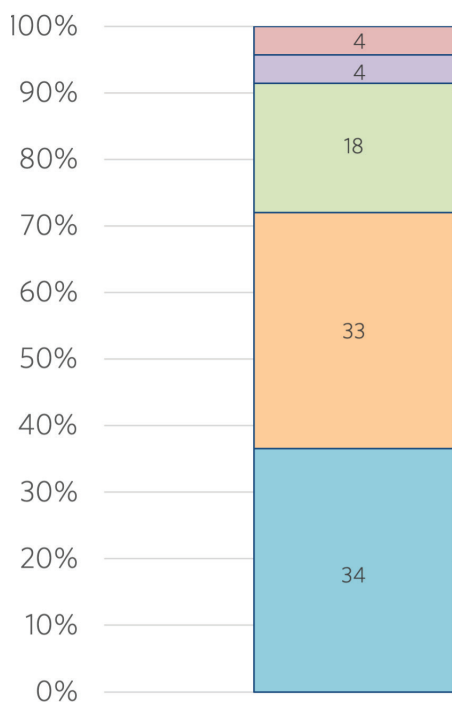

Intäkter från export

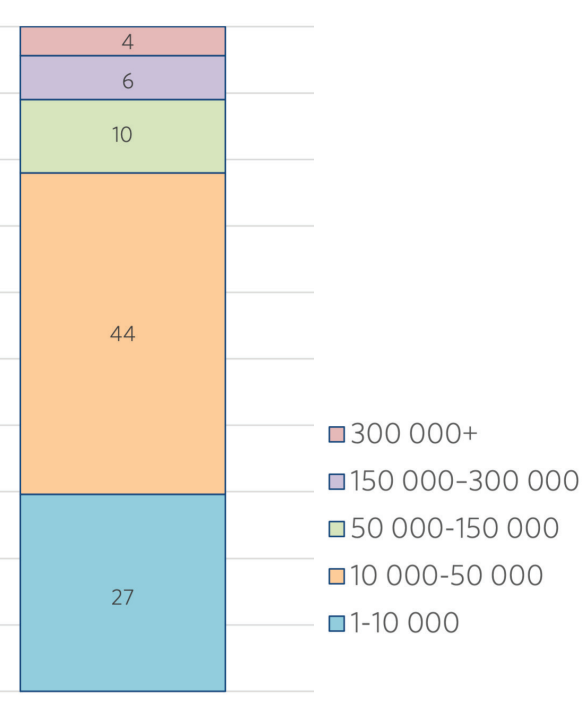
De konsthantverkare som har exporterat fick uppskatta volymer av export under 2022 och 2023 i olika intervall. Majoriteten av konsthantverkare har haft intäkter i intervallen 1-10 000 kr och 10 000 till 50 000 kr. Ca 20% av respondenterna (n=93) har haft intäkter i intervallet 50-150 000 kr. Endast några få har haft intäkter i de högre intervallen 150 000 kr och uppåt, se **figur 25**.

Konsthantverkarna som var involverade i export fick även svara på frågan om hur de uppskattade sina intäkter för 2023, se **figur 26**. Fördelningen är snarlik den för exportintäkterna för år 2022 dock med en förskjutning att fler uppskattar att de kommer att ha exportintäkter i intervallet 10 000 kr till 50 000 kr. I de högre exportintäktsintervallen, från 50 000 kr och uppåt uppskattar totalt 20 av de 93 konsthantverkarna att de kommer att ha exportintäkter.

Figur 25. Intäkter för de konsthantverkare som exporterar, år 2022 (n=93).

Figur 26. Uppskattade intäkter för de konsthantverkare som exporterar, år 2023 (n=93).

Hinder och behov av stöd för export

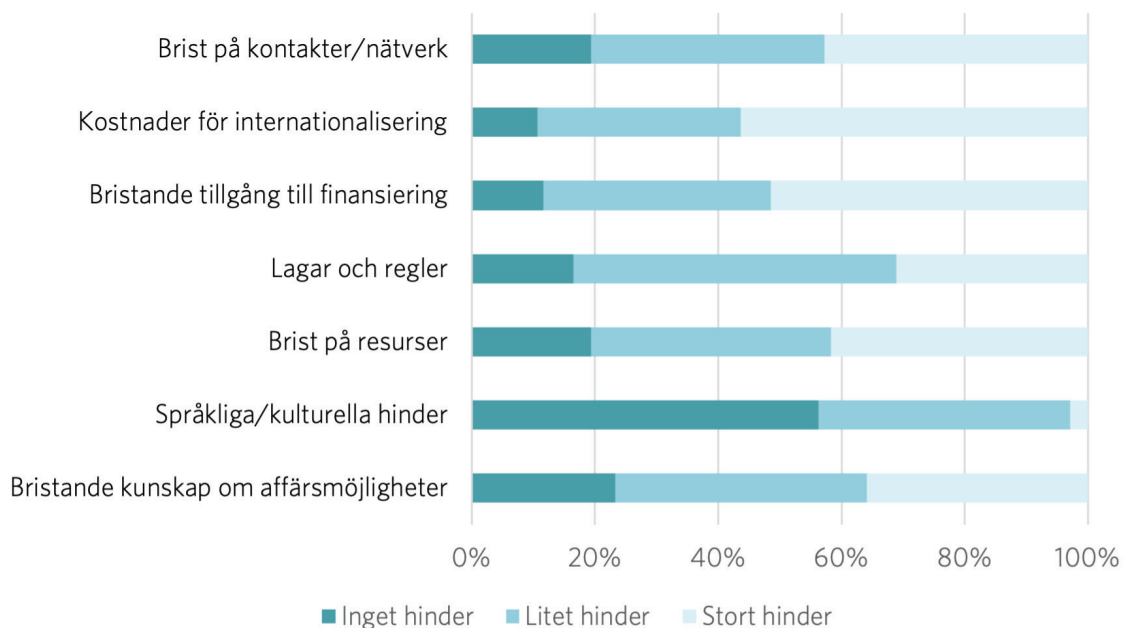
De respondenter som har haft export fick svara på frågan vad som är hinder för export utifrån ett antal faktorer som brukar ses som hinder för internationalisering.

Av **figur 27** framgår att språkliga och kulturella hinder av mer än hälften (56%) av respondenterna inte ses som ett hinder för export. De andra områdena, såsom bristande kunskap om affärsmöjligheter och brist på resurser anger dryga 20% av respondenterna som ett litet hinder. Om vi

istället ser till vad som anses vara ett stort hinder anger 56% av respondenterna att kostnaderna för internationalisering utgör ett stort hinder. Bristande tillgång till finansiering ses också som ett stort hinder av 51% av respondenterna. Brist på kontakter och nätverk utgör också ett stort hinder anser 42% av respondenterna. Om vi ser till Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet anger 17% av företagen brist på resurser som ett stort hinder för att internationalisera företagets verksamhet. Drygt 16% ser lagar och regler som ett stort hinder.

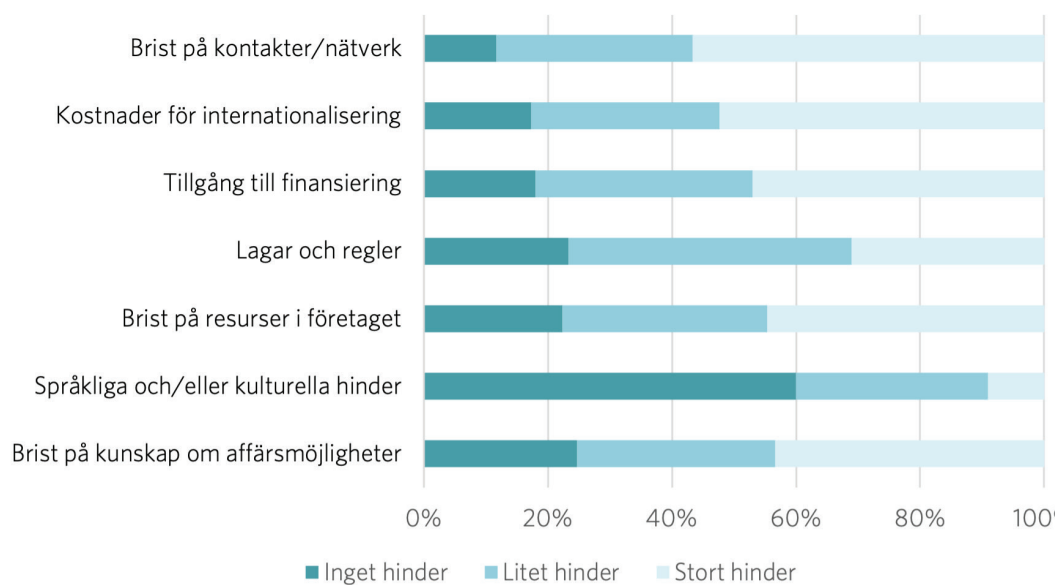
Vilka hinder för export som de respondenter som INTE har exporterat ser redovisas i **figur 28**.

Figur 27. Hinder för export för de som exporterar (n=103).

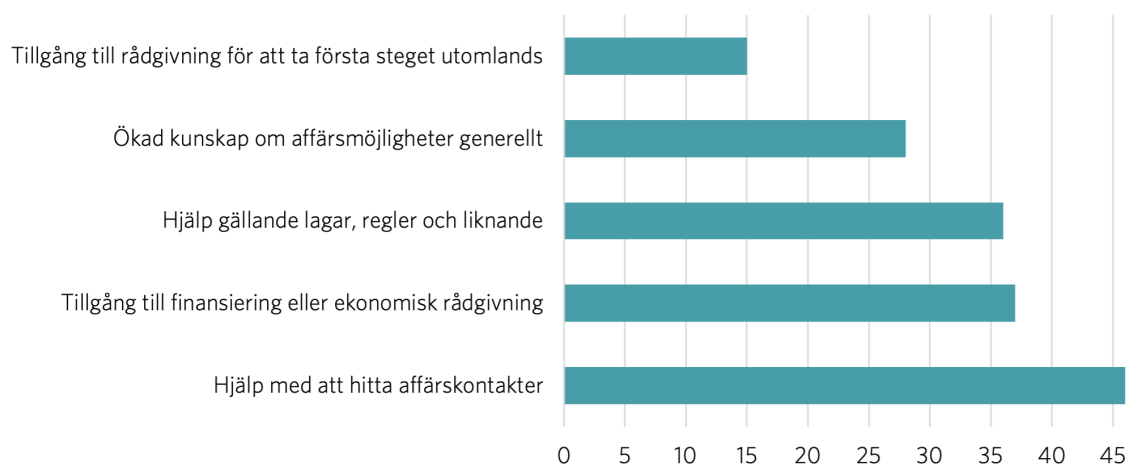

Figur 28. Hinder för att exportera bland de konstnätverkare som inte har exporterat (n=300).

Figur 29. Behov av stöd för ökad internationell försäljning (n=90).

Som framgår av **figur 28** utgör även här språkliga och/eller kulturella hinder inte ett hinder för internationalisering. Den faktor som upplevdes vara det största hindret är brist på kontakter och nätverk följt av kostnader för internationalisering.

Om vi återgår till de konsthantverkare som har exporterat, vilket behov av stöd och vilka kontakter med myndigheter och branschorganisationer har de haft?

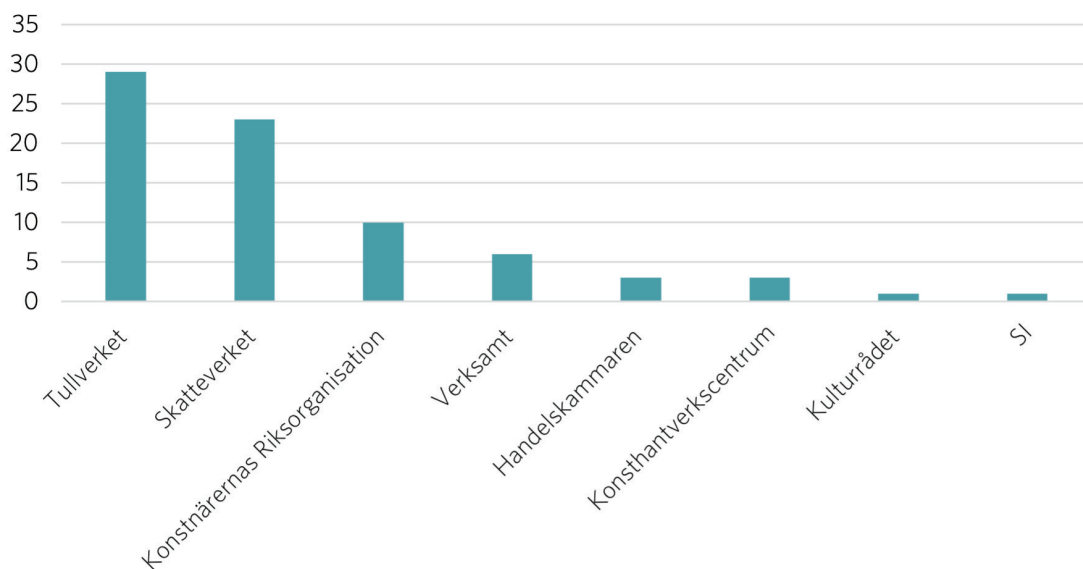
Hjälp med att hitta affärskontakter var det stöd som flest konsthantverkare angav, tätt följt av tillgång till finansiering eller ekonomisk rådgivning och hjälp med lagar, regler och liknande se **figur 29**. Angående det sistnämnda lanserade Konstnärernas Riksorganisation under hösten

2023 skriften **Konst på export** som syftar till att ge grundläggande kunskap om de praktiska moment som utställning och försäljning av konst och konsthantverk i utlandet innebär.

Vilken myndighet eller branschorganisation har de konsthantverkare som exporterat haft kontakt med för att få hjälp med olika delar av sin export? Tullverket är den myndighet som flest konsthantverkare haft kontakt med för hjälp med olika delar av sin export, följt av Skatteverket och därefter Konstnärernas Riksorganisation, se **figur 30**.

I fritextsvaren nämner några av respondenterna att de har haft kontakt med Konstnärsnämnden/ IASPIS och Almi.

Figur 30. Kontakter med myndigheter/branschorganisationer (n=76).

Slutord

Syftet med denna rapport har varit att beskriva trender, tendenser och nuläge för försäljningen av konst i valda delar av konstbranschen. Vissa jämförelser har gjorts med de resultat som framkom i de branschrapporter som presenterades av Konstnärernas Riksorganisation år 2021 respektive 2019.

En tendens som vi kan se i årets branschrapport är effekterna av coronapandemin, vilket tar sig uttryck på olika sätt. Konsthandlare och gallerier minskade i antal verksamheter såväl som försäljning. Denna nedgång har de inte återhämtat sig från om vi ser till antal konsthandlare och gallerier. Under pandemin utvecklade många av auktionshusen sina säljkanaler till att bli digitala, något som om avspeglar sig i antal försäljningar.

Antalet konstföreningar fortsatte att minska i antal såväl som inköp under pandemin men under postpandemin verkar det som att konstföreningarnas inköp ökar. Antalet konstföreningar fortsätter dock att minska, särskilt arbetsplatsföreningar, vilket kan bero på rådande lågkonjunktur. Offentliga inköp av konst ökade under 2021 vilket kan förklaras av särskilda satsningar under pandemin. I delar är inte den egeninrapporterade statistiken komplett på grund av eftersläpningar i konstnärernas rapportering. Det blir därför intressant att följa denna tendens i nästa branschrapport som lanseras efter år 2025.

Undersökningen om konsthantverkarens export visade på flera intressanta resultat. En konkret insikt som går att ta vidare är områden där de efterfrågar stöd för att öka internationell försäljning. Dessa områden är hjälp med att hitta affärskontakter, tillgång till finansiering och hjälp med lagar och regler. Detta är något att arbeta vidare med för både Konsthantverkscentrum och Konstnärernas Riksorganisation.

Hur har vi mätt?

Fördjupad diskussion om metod och underlag

Den statistik som har använts i denna studie kommer från flera källor och har inhämtats på olika sätt. Myndigheten **Statistiska centralbyrån** (SCB) ansvarar för officiell statistik och annan statlig statistik som tillgängliggörs via den så kallade statistikdatabasen, öppen för allmänheten. Härifrån har uppgifter rörande konsthandlare och galleriers försäljning av konst, likaså för import och export av konst, inhämtats.

Organisationerna **Bildupphovsrätt** och **Sveriges konstföreningar** har bidragit med statistik utifrån sina respektive uppdrag och inriktningar. Bildupphovsrätt har i uppdrag att tillvarata upphovspersoners ekonomiska och upphovsrättsliga intressen. Bildupphovsrätt gör detta genom att fördela ersättningar som antingen samlas in i samband med försäljningar av konst eller utifrån statliga anslag. Utifrån detta uppdrag har Bildupphovsrätt statistik över bland annat offentliga aktörers inköp av konst, inkassering av följerrätt och utbetalning av individuell visningsersättning (IV). Sveriges konstföreningar representerar de konstföreningar som finns runt om i Sverige. Utifrån sitt ändamål – att tillvarata dessa konstföreningars intressen – förs statistik över antalet konstföreningar, medlemmar och inköp av konst.

Gallerier och konsthandlare

För uppgifter om konsthandlare och gallerier har vi använt SNI-kod 47.783 för specialiserad butikshandel med konst samt galleriverksamhet. Uppgifter gällande omsättning har hämtats från Statistiska centralbyråns databas Företagens ekonomi, antalet anställda från databasen Företagsdatabas. Företagsdatabas (FDB) är ett register över samtliga företag, myndigheter, organisationer och deras arbetsställen medan Företagens ekonomi (FEK) är en undersökning som belyser näringslivet och innehåller företagsekonomiska uppgifter.

Auktionsförsäljning av konst

Statistik kring försäljningar på auktionsmarknaden bygger på uppgifter för det klubbade priset för respektive kontraktswärde för konstverk som är berättigade till så kallad följerrätt. Denna statistik samlas in av Bildupphovsrätt som en del av det ansvar de har för att ta in uppgifter från vidareförsäljning och förmedla till konstnären eller konstnärens efterlevande.

Inköp av offentlig konst

Statistik kring offentliga inköp av lös konst och beställd konst bygger på inköpspriset för konst-

Tabell 4. Statistiska varukoder för konst enligt kombinerade nomenklaturen till och med 2022.

KN-kod tom. 2022	Ersatt 2022	Beskrivning
97011000	97012100, 97019100, 97019900	Målningar och teckningar utförda helt för hand (exkl. teckningar enligt nr 4096 och handdekorerade föremål).
97019000	97012200, 97012900, 97019200 och 97019900	Kollage och liknande prydnadstavlor.
97020000	97021000, 97029000	Konstgrafiska originalblad.
97030000	97031000, 97039000	Originalskulpturer, oavsett material.

verk vars upphovsperson har varit berättigad till individuell visningsersättning (IV-ersättning). Denna statistik samlas in av Bildupphovsrätt och bygger på inrapportering från konstnärerna.

Konst på export och import

Statistik kring export och import av varor bygger på SCB:s statistik över utrikeshandel med varor. Statistiken är bearbetad efter den så kallade kombinerade nomenklaturen (KN), vilket är en statistisk standard som används av samtliga EU-länder. Statistiken vi använder i denna rapport bygger på KN8, den mest detaljerade nivån

som delar in statistiken i cirka 9 500 varugrupper. Fyra av dessa koder har vi identifierat som koder för konst. Från och med år 2022 är dessa koder ersatta med nya KN-koder vilka har använts för att mäta export och import av konst.

Konstföreningars konstinköp, antal konstföreningar och antal medlemmar

Denna statistik samlas in från Sveriges konstföreningar.

Se tabell 4 och tabell 5 för mer information.

Tabell 5. Statistiska varukoder för konst enligt kombinerade nomenklaturen från och med 2022.

KN-kod	Beskrivning
97012100	Målningar och teckningar utförda helt för hand, med en ålder av > 100 år (exkl. teckningar enligt nr 4906 och handdekorerade föremål)
97019100	Målningar och teckningar utförda helt för hand (exkl. med en ålder av > 100 år samt teckningar enligt nr 4906 och handdekorerade föremål)
97012200	Mosaiker, med en ålder av > 100 år
97019200	Mosaiker (exkl. med en ålder av > 100 år)
97012900	Kollage och liknande prydnadstavlor, med en ålder av > 100 år (exkl. mosaik)
97019900	Kollage och liknande prydnadstavlor (exkl. med en ålder av > 100 år och mosaiker)
97021000	Konstgrafiska originalblad, med en ålder av > 100 år
97029000	Konstgrafiska originalblad (exkl. med en ålder av > 100 år)
97031000	Originalskulpturer, oavsett material, med en ålder av > 100 år
97039000	Originalskulpturer, oavsett material (exkl. med en ålder av > 100 år)

Källförteckning

Artiklar och rapporter

Konst på export (2023) Konstnärernas Riksorganisation
Konstbranschen i siffror 2021, Konstnärernas Riksorganisation
Konstbranschen i siffror 2019, Konstnärernas Riksorganisation
Konstbranschen i siffror 2017, Konstnärernas Riksorganisation
Regeringens proposition 2017/18:92, Förstärkt följerätt
Tillväxtverket (2023) Företagens villkor och verklighet 2023
Tillväxtverket (2019) Ge plats på scen! Kulturföretagen vill växa, rapport 0275

Webkällor

<https://bildupphovsratt.se/foreningshandlingar>
<https://www.kro.se/enprocentsregeln>
<https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/kombinerade-nomenklaturen-kn/>
<https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrens-indelning-sni/>
<http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>
<https://www.sverigeskonstforeningar.nu/om-oss/>
<https://verksamt.se>

Kontaktpersoner för datainsamling

Greta Burman, Förbundschef, Riksförbundet Sveriges konstföreningar.
Åsa Forslund, Operativt ansvarig – Licens & fördelning, Bildupphovsrätt.
Evelina Hedin, Internationell samordnare, Konsthantverkscentrum

Bilagor

Bilaga 1: Konstbranschens aktörer

Det finns en mängd aktörer som på olika sätt är verksamma inom eller relaterar till konstbranschen och nedan följer en beskrivning av de mest centrala. Aktörerna har listats i bokstavsordning.

Att beskriva aktörerna på detta sätt skapar en förståelse men också begränsning. Aktörerna nedan ska ses som olika aktörsroller snarare än som liktydigt med en individ eller en organisation. Det vill säga att det inte är ovanligt att en individ eller organisation kan ha flera roller, ibland samtidigt. Till exempel kan en person både vara utövande konstnär och samtidigt driva ett galleri.

Auktionsverk: Värderar konstverk och auktionerar ut dem till kunder. Auktionsverkets inkomst består framför allt av provision som tas ut av säljaren och köparen. Historiskt har auktionsverken fungerat som medlare mellan köpare och säljare på andrahandsmarknaden, på senare år har de även sålt verk på förstahandsmarknaden, även om det är ovanligt i Sverige.

Biennaler: En biennial är som regel en storskalig och internationell samtida konstutställning som återkommer vartannat år där en curator sätter ihop utställningen utifrån ett särskilt tema. Den äldsta och kanske mest kända är Venedigbiennalen. I Sverige har Göteborgs Internationella Konstbiennial (GIBCA) anordnats sedan 2001. År 2018 återuppstod Luleåbiennalen.

Bildupphovsrätt: Bildupphovsrätt i Sverige är en ekonomisk förening som tillvaratar gemensamma upphovsrättsliga intressen för verksamma inom konstnärliga områden.

Curatorer: Skapar utställningar och arbetar på så vis nära konstnären. Det är mer vanligt att en curator arbetar på frilansbasis än som fast anställd på ett museum eller konsthall.

Forskning och utbildning: Utbildningsinstitutioner och andra utbildningsverksamheter är centrala för konstnärlig produktion, som mötesplats för utbyten och utveckling av konstbranschen. Forsk-

ning och utbildning har framför allt en långsiktig påverkan på konstbranschen. Under 2000-talet har forskarutbildning i fri konst införts vid flera konstnärliga universitet och högskolor i Sverige.

Gallerister: Ett galleri är ofta den plats där ett konstverk för första gången ställs ut och kommer i kontakt med en publik. Det är alltså genom gallerierna som konstnärerna traditionellt har sålt sina verk. Galleristerna får sina intäkter genom kommission för sålda verk. Utställningar på gallerier är som regel avgiftsfria.

Konstföreningar: Ideella konstföreningar har en lång tradition i Sverige. De är ofta knutna till en arbetsplats och en viktig funktion är att köpa in konstverk som sedan lottas ut bland medlemmarna. Det är även vanligt att föreningarna arrangerar utställningar och andra typer av evenemang, exempelvis museibesök eller föreläsningar.

Konsthandlare: Agerar främst på andrahandsmarknaden. Det finns konsthandlare som är inriktade på så kallad fine art och de som är inriktade på mer massproducerad konst.

Konstnären: Upphovsperson till kreativt skapade verk som är föremål för handel inom konstbranschen. Konstnären kan sälja via förmedlare som gallerister eller genom egenförsäljning, exempelvis i sin ateljé eller någon typ av digital plattform. Vanligt är att konstnärer organiserar sig i ett eget företag, i en förening eller i ett kooperativ tillsammans med andra konstnärer.

Kritiker: Tolkar och värderar konstverk, med hänsyn till exempelvis estetik, teknisk skicklighet och konstnärens eventuella avsikt med verket.

Mässor: Utställningar och mötesplatser där gallerister presenterar konst, till exempel Market Art Fair som är en mötes- och marknadsplats för den nordiska konstindustrin och Affordable Art Fair som erbjuder konst från både lokala och internationella konstnärer och gallerister till priser mellan 900-90 000 kr. Supermarket - Stockholm Independent Art Fair är en internationell

mässa för konstnärsdrivna initiativ som strävar efter att erbjuda besökaren konstupplevelser och ge olika initiativ möjlighet att nätverka snarare än att fokusera på försäljning. På konsthantverk- och designsidan kan man nämna Stockholm Craft Week, Stockholm Furniture Fair och Southern Sweden Design Days.

Offentliga museer och konsthallar: Offentliga museer tillgängliggör konst för allmänheten och har en central roll i kulturpolitiken. Museerna har samlingar för konstverk med erkänt konsthistorisk betydelse. Till skillnad från ett museum visar konsthallar oftast tillfälliga utställningar och saknar egna samlingar. Utställningarna kan vara egenproducerade eller tas in från någon annan producent. Driften kan skötas av till exempel en konstförening, av kommunen, eller privat.

Offentliga organisationer: Stat, regioner och kommuner köper konst och konstnärliga tjänster. Det kan gälla både konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet och inköp av lös konst, det vill säga mindre och flyttbara konstverk. Inköpsprocessen ser olika ut hos olika aktörer, men ansvaret för inköp kan till exempel ligga hos kommittéer eller olika projektgrupper. Även frilansande konstkonstuler verkar som inköpare av offentlig konst.

Privata museer och konsthallar: Under 2000-talet har det blivit vanligare med uppmärksammade privata initiativ till museer i Sverige, kanske framför allt i Stockholmsregionen. Driftsformerna för dessa privata museer ser olika ut. Exempelvis utgör vissa ett aktiebolag och andra drivs som en stiftelse. Några exempel på privata museer/konsthallar är Artipelag, Fotografiska, Magasin 3 och Bonniers konsthall.

Privata organisationer och företag: Olika privata organisationer har sedan slutet av 1960-talet uppmuntrats av organiserade intresseföreningar att stödja konstnärlig verksamhet. Företag kan även fungera som samlare. Vanligt förekommande är även att byggbolag och fastighetsägare köper konstnärlig gestaltning.

Privatkunder och samlare: Privatkunder är de personer som köper konst att ha i sitt hem. Att vara konstsamlare kräver ofta ett större kapital där konstinköp inte sällan också görs i syfte att vara en ekonomisk investering.

Rådgivare/Konstkonstuler/Konsttagenter: Rådgivarens funktion är bred men kan i grunden sägas vara som förmedlare mellan beställare och utförare. De kan även hjälpa köpare att hantera sina samlingar genom att hitta konst som möter deras olika intressen och smak. Ett annat exempel är företag som erbjuder rådgivning, det kan vara banker som i sin tur förvaltar privatpersoners förmögenheter. Då handlar rådgivningen om hur dessa banker kan investera i konst. Konsttagenter arbetar på uppdrag för en konstnär och är fortfarande relativt ovanliga på den svenska marknaden, i USA är de vanligt förekommande.

Självorganiserade konstnärsinitiativ/Kooperativ: Dessa är självorganiserade fria organisationer eller grupper som bland annat kan anta formen av gallerier, ateljéföreningar eller andra plattformar. Några exempel på sådana grupper i Sverige är Art Lab Gnesta, Not Quite och Galleri Syster. Bland konstsamlare har det väckts ett större intresse för denna typ av organisationer.

Rapport

Konstnärernas Riksorganisation.

Rapporten är framtagen av SWECO på uppdrag av
Konstnärernas Riksorganisation
Ansvarig utgivare: Eva Månsson
Författare: Maria Adenfelt, managementkonsult
Grafisk form: Geska Brecevic
Februari 2024
www.kro.se

I SAMARBETE MED:

.K.H. RIKSFÖRBUNDET
.V.C. SVERIGES K@NSTFÖRENINGAR
KONSTNÄTVERKSCENTRUM

 Bildupphovsrätt

 Svenska
Galleriförbundet

